

Zaaknummer : 01122569
Ons Kenmerk : ODH1299966
Datum : -

Ontwerpbeschikking Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

Onderwerp

Op 15 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een soortenmanagementplan (hierna: SMP) voor diverse werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen die zich kunnen voordoen in het erfpachtgebied van de aanvrager gelegen binnen het Havenindustriële complex (hierna: HIC) en zijn opgenomen in het SMP. De gebiedsgerichte ontheffing is namens het Havenbedrijf Rotterdam N.V. aangevraagd en staat bekend als het SMP-gebouwbewonende soorten Havenbedrijf Rotterdam. De locatie, het SMP-gebied waarvoor de ontheffing is aangevraagd, betreffen de terreinen gelegen in het erfpachtgebied van het Havenbedrijf Rotterdam gelegen binnen het HIC zoals vermeld in hoofdstuk 2, figuur 1 van het SMP (zie ook appendix I). Het betreft de gemeenten Rotterdam, Albrandswaard, Dordrecht en Alblasserdam. Op dezelfde locatie geldt tevens de op 28 maart 2025 gepubliceerde gebiedsgerichte ontheffing met kenmerk ODH1297101, welke ziet op de niet-gebouwbewonende soorten.

De ontheffing wordt aangevraagd voor het overtreden van de hieronder opgenomen verbodsbepalingen en beschermde soorten:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.1, vierde lid in samenhang met het vijfde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk storen waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de huismus (*Passer domesticus*);
- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);

De ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van tien jaar vanaf ontheffingverlening, van 1 april 2026 tot 1 april 2035. In beginsel hanteren wij een ontheffingsperiode van vijf jaar, in verband met de lopende ontwikkelingen op het gebied van gebouwbewonende soorten. Aangezien deze ontheffing ziet op het havengebied, en aanhaakt op het SMP- niet gebouwbewonende soorten van het havenbedrijf, wijken we hiervan af en trekken wij deze SMP gelijk met dit afgegeven besluit met kenmerk ODH1297101.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze aanvraag.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing op basis van een SMP te **verlenen** aan het Havenbedrijf Rotterdam N.V.;
- II. dat de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- III. dat de documenten opgenomen onder het kopje 'Relevante documenten' in het vervolg van deze beschikking, onderdeel uitmaken van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf de datum van bekendmaking van dit besluit, tot uiterlijk tot 1 april 2035.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

- I. Begrenzing SMP-gebied
- II. Beschrijvingen uitgevoerde soortgerichte onderzoeken
- III. Beschrijving monitoring

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze ontwerpbeschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 Het Havenbedrijf Rotterdam (hierna: ontheffinghouder) dient de planning van de werkzaamheden die zij onder het SMP gaat uitvoeren tweemaal per jaar bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna: OZHZ) aan te leveren. Vóór 1 december dient de planning van de projecten, gepland gedurende het eerste en tweede kwartaal van het jaar daarop, aangeleverd te worden. Vóór 1 juni dient de planning van de projecten, gepland gedurende het derde en vierde kwartaal van hetzelfde jaar, aangeleverd te worden. Dit met uitzondering van de eerste planning na verlening van deze ontheffing. Hiervoor geldt dat deze zo spoedig mogelijk en tenminste vijf werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden, dient te worden aangeleverd bij de OZHZ (zie voorschrift 2).
- 2 De volgende meldingen dienen te worden ingediend voor de projecten die uitgevoerd gaan worden onder het SMP:

Startmelding

Minimaal vijf werkdagen voor de aanvang van de werkzaamheden van een project, waaronder ook het uitvoeren van maatregelen wordt verstaan, dient een startmelding te worden ingediend, waarbij de volgende documenten met betrekking tot het project aangeleverd dienen te worden:

- a. een overzicht van de aanwezige soorten, de specifieke leefgebieden/het habitat, de functies en verblijfplaatsen binnen en in de directe omgeving van het uit te voeren project;
- b. een uiteenzetting welke werkzaamheden onder het SMP en deze ontheffing vallen en welke werkzaamheden onder de gedragscode¹ uitgevoerd zullen worden;
- c. een overzicht van de aanwezige beschikbare alternatieve verblijfplaatsen voor de betreffende soorten en functies;
- d. de ecologische werkprotocollen (hierna: EWP's) die toegepast worden met eventuele uitwerking van het maatwerk;
- e. het bijgewerkte ecologische logboek met reeds uitgevoerde maatregelen;
- f. een overzicht van contactpersonen;
- g. een totaaloverzicht van de planning van het project.

Eindmelding

Minimaal vijf werkdagen voor het einde van de werkzaamheden van het project dient een eindmelding met de volgende documenten en informatie aangeleverd te worden:

- a. het bijgewerkte ecologische logboek, inclusief verslaglegging en bijbehorend fotomateriaal van de uitgevoerde maatregelen;
- b. indien uitgevoerde maatregelen vanaf de buitenzijde niet (goed) zichtbaar zijn: ondersteunend fotomateriaal van uitgevoerde maatregelen;
- c. de exacte locaties en definitieve afmetingen van mitigerende en compenserende voorzieningen.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de OZHZ, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mail: toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'SMP Havenbedrijf Rotterdam'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 3 De ontheffinghouder is verplicht om, met inachtneming van de voorschriften, de werkzaamheden en maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Soortenmanagementplan Havenbedrijf Rotterdam 2024-2034' met referentie bSR-rapport 496 van juli 2025 en conform de aanvullende informatie zoals vermeld in het overzicht van documenten onder het kopje 'Relevante documenten'. Bovendien is ontheffinghouder ervoor verantwoordelijk dat degenen die betrokken zijn bij uitvoering van werkzaamheden onder deze ontheffing aantoonbaar op de hoogte zijn van de voorschriften opgenomen in deze ontheffing en de maatregelen en dat zij deze ook naleven.
- 4 Voordat de werkzaamheden en maatregelen uitgevoerd mogen worden, wordt voor het project eerst een Ecologisch Plan van Aanpak (hierna: EPvA) opgesteld aan de hand van de EWP's uit het SMP die van toepassing zijn. De volgende aspecten dienen te zijn opgenomen in het EPvA:
 - a. een afschrift van deze ontheffing;
 - b. een aanduiding van de locatie waar de werkzaamheden gaan plaatsvinden binnen het SMP-gebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. welke EWP's uit het SMP van toepassing zijn;
 - f. een ecologische onderbouwing van de toe te passen werkwijze door de ecologisch deskundige (voorschrift 6), indien werkzaamheden uitgevoerd worden waarbij de maatregelen opgenomen in de EWP's onverhoopt niet met elkaar overeenkomen. Dit dient in het EPvA te worden toegelicht, waarbij de aanwezige soorten en functies en de kwetsbaarheid van deze soorten en functies voor de lokale populatie altijd leidend zijn;
 - g. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - h. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt; en
 - i. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de ecologisch deskundige wordt bijgehouden. In het logboek zijn minimaal benoemd en/of bijgehouden: locatie project, verantwoordelijkheden, begeleidende ecooloog, contactpersonen, betreffende soorten, uitgevoerde maatregelen en controles, en vrijgave werkzaamheden.
- 5 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, waaronder maatregelen worden verstaan, dient het EPvA (voorschrift 4) digitaal of schriftelijk op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichhouders of opsporingsambtenaren.
- 6 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige² op het gebied van de beschermde soorten waarop de begeleiding ziet.
- 7 De mitigerende en compenserende maatregelen dienen, met inachtneming van de voorschriften verbonden aan deze ontheffing, uitgevoerd te worden zoals opgenomen in het 'Soortenmanagementplan Havenbedrijf Rotterdam 2024-2034' met referentie bSR-rapport 496 van juli 2025, de bijbehorende EWP's en bijlagen behorende bij het SMP.

² Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. De deskundige heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven.

De deskundige:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij (een) Nederlandse natuurorganisatie(s), (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 8 Deze ontheffing geldt alleen voor de volgende beschermde soorten: de huismus, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.
- 9 Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen zoals opgenomen in de aanvraag, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven
- 10 Indien een of meerdere in voorschrift 7 genoemde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soorten te worden getroffen.
- 11 Tijdig, minimaal drie maanden voordat de in voorschrift 10 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze maatregelen ter goedkeuring aan de OZHZ te worden voorgelegd (zie voorschrift 2). Bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden wordt altijd direct contact opgenomen met de OZHZ.

Specifieke voorschriften

- 12 In deelgebieden met hoge ecologische waarden mag per deelgebied, per jaar, maar een maximaal percentage van de aanwezige nest- en verblijfplaatsen tegelijkertijd aangetast worden. Hiertoe geldt de volgende beperkende voorwaarde: Indien permanente maatregelen zijn gerealiseerd en deze binnen het deelgebied niet of onvoldoende succesvol zijn gebleken aan de hand van de monitoring, dient met betrekking tot de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de huismus tenminste één broedseizoen/kraamperiode gewacht te worden met de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot het verstoren het vernietigen van nesten of verblijfplaatsen. Onder hoge ecologische waarden vallen de volgende situaties:
 - a. maximaal 25% van de gebouwen/objecten zijn tegelijkertijd ongeschikt in het broedseizoen wanneer sprake is van een bolwerk van vogels met meer dan tien vogelnesten van de huismus of de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen van vleermuizen;
 - b. maximaal 50% van de gebouwen/objecten zijn tegelijkertijd ongeschikt in het broedseizoen wanneer sprake is van minder dan tien vogelnesten van de huismus.
- 13 Bij aanwezigheid van een nest- en/of verblijfplaats van de huismus worden in de kwetsbare periode van deze soort, zoals vermeld in het werkprotocol, geen werkzaamheden uitgevoerd of steigers geplaatst binnen een straal van vijf meter van de nest- en/of verblijfplaats. Bij aanwezigheid van huismus kan buiten de broedperiode tot een afstand van drie meter van de nest- en verblijfplaats gewerkt worden, mits werkzaamheden maximaal één werkdag duren en invliegopeningen vrij blijven.
- 14 In de volgende situaties dient door een ecologisch deskundige een aanvullende controle uitgevoerd te worden voorafgaand aan het starten van werkzaamheden aan gebouwen:
 - a. als het gebouw in potentie geschikt is voor de functie kraamverblijfplaats en deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende kraamverblijfplaats van vleermuizen bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus;
 - b. als het gebouw in potentie geschikt is voor de functie (massa)winterverblijfplaats, deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende (massa)winterverblijfplaats van vleermuizen bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 augustus tot 15 oktober;
 - c. als het gebouw in potentie geschikt is voor nest- en rustverblijfplaatsen van de huismus en deze zich binnen een straal van 100 meter van bekende huismusnesten bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus, of;
 - d. in de gevallen genoemd tot en met sub a tot en met c, dient tevens een vrijgave van de ecologisch deskundige gegeven te zijn na het ongeschikt maken van het plangebied.

- 15 Als bij werkzaamheden vanwege onvoorziene situaties afgeweken moet worden van het EWP, wordt te allen tijde en zo spoedig mogelijk een ecologisch deskundige (voorschrift 6) betrokken. De ecologisch deskundige beslist in dit geval welke werkwijze en/of vervolgactie het meest geschikt is voor de betreffende situatie. Hierbij zijn de aanwezige soorten en functies en de kwetsbaarheid van deze soorten en functies voor de lokale populatie altijd leidend. In deze situaties wordt altijd overleg gevoerd met de OZHZ. Indien de OZHZ aanvullende maatregelen nodig acht, dienen deze toegepast te worden. Van het voorgaande wordt door de ecologisch deskundige verslag gedaan in het ecologisch logboek (voorschrift 4, sub i).

Monitoring

- 16 Aan deze ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden. Voor de monitoring gelden de volgende voorwaarden:
- a. de monitoring dient uitgevoerd te worden zoals beschreven in de notitie "Aanvullingen en afwegingen monitoringsplan SMP Have Rotterdam" van Bureau Stadsnatuur van 4 november 2025 en in appendix III *Beschrijving Monitoring* van deze ontheffing;
 - b. de monitoring dient uitgevoerd te worden door een ecologisch deskundige (voorschrift 6);
 - c. per monitoringsjaar wordt een notitie opgesteld met daarin de monitoringsresultaten van het uitgevoerde onderzoek;
 - d. in de notitie (sub c) dient ook aangegeven te worden of bijsturing of aanpassing van het SMP op basis van de monitoringsresultaten nodig is. Wanneer de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, wordt in de notitie tevens een voorstel gedaan voor aanvullende maatregelen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de OZHZ;
 - e. de monitoringsnotitie wordt per monitoringsjaar vóór 1 maart van het opvolgende jaar aan de OZHZ gestuurd;
 - f. indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen door de OZHZ aanvullende maatregelen worden opgelegd; en
 - g. aanvullende maatregelen, zoals bedoeld in sub d en f, dienen vanaf het moment van toepassing ook meegenomen te worden in de jaarlijkse monitoring.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving is een specifieke zorgplicht opgenomen, die geldt voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebieden. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Dit besluit is alleen van toepassing op de beschermde soorten, verbodsbepalingen en handelingen zoals opgenomen in de aanvraag. Indien blijkt dat de werkzaamheden zullen leiden tot overtreding van andere verbodsbepalingen en/of er sprake zal zijn van niet eerder voorziene effecten op andere beschermde soorten dan waarop deze beschikking van toepassing is, dienen de werkzaamheden gestaakt te worden en dient direct contact te worden opgenomen met de OZHZ en dient hiervoor een aanvullende omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd bij de ODH.
- Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de OZHZ.
- De ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder, partijen waar de ontheffinghouder de ontheffing naar doorschrijft of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarmee verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- Een aanvraag voor verlenging van de geldigheidsduur van deze ontheffing dient in verband met de behandeltermijn en procedure (uniforme openbare voorbereidingsprocedure; 26 weken) tijdig te worden ingediend via het Omgevingsloket. Wij adviseren een jaar voor het aflopen van de termijn hierover contact op te nemen.

OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 15 december 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor de beschermde soorten huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis (hierna: SMP-soorten). De aanvraag is ingediend namens het Havenbedrijf Rotterdam (hierna: HbR). Aan de aanvraag voor een gebiedsgerichte ontheffing ligt een zogenaamd SMP ten grondslag voor diverse werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling die voorkomen in het HIC. Op dezelfde locatie geldt tevens de op 28 maart 2025 gepubliceerde gebiedsgerichte ontheffing met kenmerk ODH1297101.

Relevante documenten

Bij de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten gebruikt, die onderdeel uitmaken van deze beschikking:

- Bureau Stadsnatuur, 2023-2026. Soortenmanagementplan Havenbedrijf Rotterdam 2024-2034 - voor de omgang met gebouwbewonende beschermde flora en fauna in het havengebied, in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Rapportnummer 496. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam. (ODH1687689);
- Bijlage 1: Overzicht deelgebieden met hierin:
 - o Botlek (ODH1097153)
 - o Dordrecht (ODH1097149)
 - o Eem-Waalhaven (ODH1097151)
 - o Europoort (ODH1097150)
 - o Indeling (ODH1097148)
 - o Merwe-Vierhavens (ODH1097147)
 - o Maasvlakte (ODH1097146)
 - o Overzicht (ODH1097152)
- Bijlage 2: Gebouwen beoordeeld per deelgebied met hierin:
 - o Botlek (ODH1097138)
 - o Dordrecht (ODH1097135)
 - o Eem-Walhaven (ODH1097137)
 - o Europoort (ODH1097134)
 - o Merwe-Vierhavens v2 (ODH1097136)
 - o Merwe-Vierhavens (ODH1097132)
 - o Maasvlakte (ODH1097133)
- Bijlage 3: Potenties van de gebouwen voor vleermuizen per deelgebied met hierin:
 - o Botlek (ODH1097113)
 - o Dordrecht ((ODH1097116)
 - o Maasvlakte (ODH1097110)
 - o Eem-Waalhaven (ODH1097111)
 - o Europoort (ODH1097114)
 - o Merwe-Vierhavens v2 (ODH1097115)
 - o Merwe-Vierhavens (ODH109712)
- Bijlage 4: Potenties van de gebouwen voor vleermuizen naar verblijfsfunctie met hierin:
 - o Botlek (ODH1097131)
 - o Dordrecht (ODH1097127)
 - o Eem-Waalhaven (ODH1097130)
 - o Europoort (ODH1097126)
 - o Merwe-Vierhavens v2 (ODH1097129)
 - o Merwe-Vierhavens (ODH1097125)

- Maasvlakte (ODH1097128)
- Bijlage 5: Gebouwen met potenties voor Pip A per deelgebied met hierin:
 - Botlek 1 (ODH1097096)
 - Botlek 2 (ODH1097090)
 - Botlek 3 (ODH1097089)
 - Botlek 4 (ODH1097094)
 - Botlek 5 (ODH1097095)
 - Botlek 6 (ODH1097091)
 - Botlek 7 (ODH1097093)
 - Botlek 8 (ODH1097092)
 - Eem-Waalhaven 1(ODH1097102)
 - Eem-Waalhaven 2 (ODH1097099)
 - Eem-Waalhaven 3 (ODH1097101)
 - Europoort 1 (ODH1097106)
 - Europoort 2 (ODH1097105)
- Bijlage 7: Verspreidingskaart Gewone dwergvleermuis met hierin:
 - Gewone dwergvleermuis (ODH1097108)
 - Dordrecht (ODH1097107)
 - Verspreiding Pp (ODH1097109)
- Bijlage 8: Paar- en massawinterverblijven Gewone dwergvleermuis per plangebied met hierin:
 - Dordrecht (ODH1097062)
 - Eem-Waalhaven (ODH1097063)
 - Europoort (ODH1097064)
 - Methodiek (ODH1097065)
- Bijlage 9: Verspreidingskaart Ruige dwergvleermuis met hierin:
 - Paarverblijven (ODH1097076)
 - Paarverblijven 2 (ODH1097073)
 - Dordrecht (ODH1097074)
 - Botlek-Waalhaven (ODH1097077)
 - Botlek-Waalhaven 2 (ODH1097075)
- Bijlage 10: Inhoud formulier logboek (ODH1097080)
- Bijlage 11: Gebruik van gebouwen door beschermde soorten per deelgebied met hierin:
 - Botlek (ODH1097170)
 - Dordrecht (ODH1097169)
 - Eem-Waalhaven (ODH1097167)
 - Europoort (ODH1097168)
 - Merwe-Vierhavens (ODH1097171)
- Bijlage 12: Nestplaatsen huismus per deelgebied met hierin:
 - Botlek-Waalhaven (ODH1097174)
 - Botlek (ODH1097173)
 - Dordrecht (ODH1097176)
 - Heijplaat (ODH1097172)
 - Merwe-Vierhavens (ODH1097177)
 - Vondelingenplaat (ODH1097175)
 - Waalhaven-zuid (ODH1097178)
- Bijlage 14: Havenvisie met hierin:
 - Gemeente Rotterdam. november 2019. Havenvisie Rotterdam. (ODH1097165)
 - Havenbedrijf Rotterdam. 2022. Natuurvisie (ODH1097163)
 - Gemeente Rotterdam. februari 2024. Voortgangsrapportage Herijkte Havenvisie (ODH1097164)

- Bijlage 15: Bomenkaart met hierin:
 - o Bomenkaart 2 april 2025. (ODH1461899)
 - o Bureau Stadsnatuur, 2025. Groenkaart Haven Rotterdam grijs. (ODH1461897)
- Bureau Stadsnatuur, 2025, Oplegger behorende bij informatieverzoek SMP Gebouwbewonende Soorten Haven Rotterdam, Projectnummer: 2822-K1, Bureau Stadsnatuur, Rotterdam. (ODH1461895);
- Notitie Aanvullingen en afwegingen monitoringsplan SMP Haven Rotterdam, Bureau Stadsnatuur, projectnummer: 3084-B, 4 november 2025 (ODH1602614);
- Bureau Stadsnatuur, 2026. Oplegger behorende bij informatieverzoek SMP Gebouwbewonende Soorten Haven Rotterdam, Projectnummer: 2822-K2, Bureau Stadsnatuur, Rotterdam (ODH1658780);
- Ontwerpbesluit tot vaststelling van de Veiligheidscontour Waalhaven, PZH-2016-552629550, 21 juni 2016 (ODH1709791);
- Veiligheidscontour en voorkomen illegaal gebruik (ODH1709793);
- Besluit tot vaststelling van de Veiligheidscontour Eemhaven en Distripark Albrandswaard, 11 oktober 2016 (ODH1709795).

Ambtshalve hebben wij de volgende documenten toegevoegd aan de aanvraag:

- Bureau Stadsnatuur. 2023. Update beheerplannen HbR Najaar 2023 – Zomer 2024. bSR-rapport 490. Projectnummer 2792. Definitief. Rotterdam (ODH914254);
- Bureau Stadsnatuur. 2014. Beschermde en bedreigde soorten Havengebied Rotterdam 2013-2022. bSR-rapport 250. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam (ODH1202614).

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wnb nog van toepassing op deze procedure. Deze beschikking is voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van P.M. tot P.M.

Er zijn de volgende/ geen zienswijzen ingebracht.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn er P.M. wijzigingen aangebracht.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb, de Beleidsregel uitvoering Wnb Zuid-Holland en de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

De huismus in een van nature in Nederland in het wild levende vogel en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede, vierde en vijfde lid, van de Wnb is het verboden:

- nesten of rustplaatsen en eieren van huismus opzettelijk te vernielen, te beschadigen of weg te nemen (tweede lid); en

- de huismus opzettelijk te storen, waarbij sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding (vierde lid in samenhang met het vijfde lid).

De gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levende soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is ook opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis opzettelijk te vangen en te doden;
- de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen; en

Op grond van artikel 3.3, vierde lid en artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten respectievelijk er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Doel SMP/gebiedsgerichte aanpak

Het HbR heeft in het SMP het kader aangegeven waarbinnen een duurzaam voortbestaan van de soorten in het Rotterdamse havengebied zo veel als mogelijk is gegarandeerd en waarbij tegelijkertijd de belangen van het havengebied niet geschaad worden. Met het SMP wil het HbR risico's weggenomen en tegelijk kansen grijpen voor deze beschermde soorten. In het SMP zijn EWP's opgenomen voor werkzaamheden aan gebouwen en bomen. In deze EWP's zijn de voorwaarden beschreven op welke wijze werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om overtreding van de Wnb zoveel mogelijk te voorkomen. Indien voorkomen niet mogelijk is, wordt in de EWP's beschreven hoe met mitigerende en compenserende maatregelen negatieve effecten zoveel mogelijk verminderd kunnen worden. Zo is in het SMP opgenomen hoe omgegaan wordt met niet-essentiële (kleine) verblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis, hoe omgegaan wordt met aanwezigheid van vleermuisholten in bomen en met de aanwezigheid van de huismus in gebouwen zonder dat gebiedsontwikkelingen stopgezet hoeven te worden.

Het SMP geeft aan hoe de duurzame staat van instandhouding van soorten in het HIC gegarandeerd wordt bij ingrepen aan gebouwen en bomen. Het doel van het SMP is dat er op gebiedsniveau gezorgd wordt dat het leefgebied voor soorten er positiever uitkomt, dan wanneer er per project een losse ontheffing aangevraagd zou worden die alleen de ingreep zelf zou mitigeren en/of compenseren. Door deze totaalaanpak wordt dit bewaakt en zijn er afspraken gemaakt over verbeterende en mitigerende maatregelen, het terreinbeheer en de bijbehorende monitoring. Daarnaast worden middels de gebiedsgerichte aanpak soortspecifieke maatregelen genomen, waarbij gericht leefgebied van de SMP-soorten wordt verbeterd en een ecologische plus voor de populatie wordt gerealiseerd.

Ambitie en lange termijn visie

In het SMP en bijbehorende bijlagen is de ambitie en lange termijn visie die het HbR heeft met het SMP en de aangevraagde ontheffing opgenomen. Het SMP en de periodiek uitgevoerde inventarisaties zoals de Havenscan

dienen ter bescherming van de in het erfpachtgebied van HbR aanwezige fauna. Het uitgangspunt van het SMP betreft de zogenaamde leefgebiedenbenadering. Directe beschermingsmaatregelen en aanvullende maatregelen worden op gebiedsniveau afgewogen. Dit heeft ten doel het op termijn sterker maken van de lokale populaties van de betreffende soorten.

Soortspecifieke maatregelen waarbij gericht leefgebied van ontheffingplichtige beschermde soorten worden (en/of reeds zijn) verbeterd (ecologische plussen), hebben betrekking op:

- de aanplant van opgaande groenstructuren met bomen en struiken ter verbetering van het leefgebied van de gewone en ruige dwergvleermuis;
- het aanpassen van bestaande verlichting door lampen met een meer vleermuisvriendelijk spectrum (2700 Kelvin of lager) en/of plaatsing van lagere masten of speciale armaturen;
- de aanleg van waterpartijen in of nabij foerageergebieden van gewone en ruige dwergvleermuis;
- het extra plaatsen van 60 vleermuiskasten aan bestaande bebouwing en 50 tot 60 vleermuiskasten aan bomen in gebieden waar leefgebied van gewone en/of ruige dwergvleermuis aanwezig is;
- het experimenteel plaatsen van vleermuistorens voor de gewone dwergvleermuis;
- het plaatsen van vleermuispalen op de migratieroutes van de ruige dwergvleermuis;
- het uitvoeren van standaard natuurinclusieve nieuwbouw gericht op de SMP-soorten;
- het experimenteel plaatsen en monitoren van huismustillen binnen de actieradius van bestaande kolonies; en
- de versterking van leefgebied van bestaande huismus kolonies door onder andere de aanleg van voedselveldjes voor de huismus.

Deze maatregelen worden in het SMP nader toegelicht.

Behalve activiteiten die direct voortvloeien uit het SMP, heeft HbR de ambitie om een duurzame haven te zijn. In de Natuurvisie³ is verwoord hoe HbR dat wil doen. Het doel van de Natuurvisie is het bevorderen en herstellen van de biodiversiteit in en om de haven, zowel boven als onder water. Het gaat daarbij niet specifiek om beschermde soorten, maar om een generieke verbetering van de natuurlijke waarden van het havengebied. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een uitvoeringsprogramma bestaande uit drie stappen. Enerzijds het creëren van ruimte voor de natuur waarmee zoveel mogelijk natuur wordt behouden en beschermd, maar ook het benutten van kansen voor natuur en biodiversiteit, zoals het natuurinclusief ontwikkelen en beheren zijn hier een onderdeel van.

Anderzijds wordt bekeken of drukfactoren kunnen worden teruggedrongen en basiscondities van natuurwaarden kunnen worden verbeterd. Dit kan door het verlagen van (zwerf)afval en verstoren door recreatie of geluid, maar ook het stimuleren van een goed functionerende waterkwaliteit en bodemsysteem. Als laatste wordt natuur en biodiversiteit integraal meegenomen in de processen en organisatie met als doel om kennis te ontwikkelen maar ook natuurinclusief werken onderdeel te laten uitmaken van de cultuur van HbR, leveranciers en klanten.

Samenwerking en actieve communicatie, is hierbij van belang. Het kan in specifieke gevallen voorkomen dat een ontwikkeling die ontegenzeggelijk een positieve uitwerking heeft op de biodiversiteit van het havengebied, toch nadelige gevolgen heeft voor een enkel individu van een beschermde soort. Ook in die situaties helpt het SMP om de kwaliteit van de natuur en de lokale populaties op gebiedsniveau te verbeteren. Dit is vastgelegd in de Havenvisie 2030.

Praktisch betekent dit dat geborgd wordt dat er in het havengebied voldoende leefgebied voor bepaalde soorten aanwezig is, terwijl als neven doelstelling tegelijkertijd gewerkt wordt aan het verhogen van biodiversiteit in het hele havengebied. Als voorbeeld hiervan wordt in het SMP genoemd: er wordt gezorgd dat er voldoende broedgelegenheid in het havengebied aanwezig is voor vogels, zodat er altijd alternatieven aanwezig zijn als er een nest verdwijnt. De neven doelstelling 'verhogen biodiversiteit' betreft het optimaliseren van habitat, waar veel meer soorten baat bij hebben dan alleen de SMP-soorten.

³ <https://www.portofrotterdam.com/sites/default/files/2022-11/natuurvisie-havenbedrijf-rotterdam.pdf>
ODH1299966

Beschrijving SMP

Het SMP geeft aan op welke wijze de duurzame staat van instandhouding van de SMP-soorten in het HIC op korte en lange termijn gegarandeerd kan worden, zonder dat gebiedsontwikkelingen hierdoor stopgezet hoeven te worden. Het SMP hanteert hierbij een leefgebiedenbenadering waarbij op gebiedsniveau gezorgd wordt dat het leefgebied van de soorten verbetert. Het SMP is opgesteld in lijn met de Natuurvisie van het Havenbedrijf Rotterdam. De Natuurvisie richt zich onder andere op het behouden en versterken van de biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en ecologisch beheer van terreinen en gebieden. De ambities van de instrumenten sluiten op elkaar aan en versterken elkaar.

Naast het SMP heeft het HbR ook een gedragscode flora en fauna. Werkzaamheden in het kader van bestendig gebruik, beheer en onderhoud worden onder de gedragscode uitgevoerd. Onder het SMP vallen de werkzaamheden onder ruimtelijke ingrepen. In het SMP staat expliciet benoemd welke werkzaamheden onder de gedragscode vallen en welke werkzaamheden onder het SMP. De EWP's zijn opgesteld voor zowel de gedragscode en het SMP. In de EWP's wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de werkzaamheden onder de gedragscode en de werkzaamheden onder SMP. Door beide instrumenten in de EWP's op te nemen, wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over het te gebruiken EWP en de benodigde maatregelen.

Beschrijving plangebied/SMP-gebied

Het Haven Industrieel Complex (HIC) betreft een oppervlakte van circa 8.000 hectare land en 8.000 hectare water. Het is een uitgestrekt gebied en bestrijkt van oost naar west hemelsbreed ongeveer 40 kilometer. Het betreft voornamelijk een haven- en industriegebied. Slechts een beperkt gedeelte van het plangebied betreft bewoning wat is gesitueerd in bijvoorbeeld Europoort en Waalhaven. Het gebied bestaat onder andere uit opslagtanks voor olie en olieproducten, overige chemicaliën, biobrandstoffen en eetbare oliën; olieraffinaderijen; biobrandstoffabrieken; gas-, kolen- en biomassacentrales; een LNG terminal; windturbines (opgesteld vermogen 195 Mw); industriële gasfabrieken; demiwaterfabrieken; afvalverwerkers; containerterminals; stukgoedterminals, droogmassagoedterminals; agribulk, erts, kolen, biomassa en overige droge bulk; tankopslag (capaciteit 1 mln. m³); pijpleidingen (1.500 km); kademuren (77,5 km); oevers (glooiingen) (202,5 km); zeesteigers (20); binnenvaartsteigers (100) en openbare palensets (13). Een kaart met begrenzing van het erfpachtgebied van HbR gelegen binnen het HIC, het SMP-gebied, is weergegeven in figuur 2 van het SMP en Appendix I onderaan dit besluit.

Situaties in de erfpachtbegrenzing zijn aan periodieke verandering onderhevig. Gebieden die in de toekomst onder verantwoordelijkheid van HbR komen te vallen, vallen ook onder dit SMP. Gebieden die daaruit verdwijnen, vallen automatisch niet meer onder dit SMP. Het beschouwde gebied bevindt zich in de gemeenten Rotterdam, Albrandswaard, Dordrecht en Alblasterdam, allen gelegen in de provincie Zuid-Holland. Alle gebiedsdelen van HbR binnen het HIC en waarvan actuele gegevens beschikbaar zijn van het voorkomen van soorten, vallen onder de reikwijdte van het SMP en de daaraan verbonden voorschriften in de gebiedsontheffing.

Beschrijving werkzaamheden

In het SMP staan de voorgenomen werkzaamheden in het erfpachtgebied van HbR beschreven, waarbij er onderscheid is gemaakt tussen activiteiten die vallen onder de Gedragscode (bestendig gebruik, beheer en onderhoud) en activiteiten die vallen onder ruimtelijke ingrepen en waarvoor het SMP en de aangevraagde ontheffing nodig is. Ontheffing wordt alleen aangevraagd voor de werkzaamheden die onder 'ruimtelijke ingrepen' vallen.

Omdat de scheidslijn tussen de activiteiten soms dun is, is het SMP zodanig opgezet dat beiden in het SMP behandeld worden en dat in elk EWP beide scenario's (gedragscode en ontheffing) beschreven worden. Dit komt eenduidige communicatie en begrip bij de gebruikers ten goede. In het SMP wordt duidelijk aangegeven welke werkzaamheden onder de gedragscode vallen en welke werkzaamheden onder het SMP en de ontheffing. Voor alle werkzaamheden zijn EWP's opgenomen.

De werkzaamheden onder het SMP zijn onder te verdelen in verschillende categorieën:

- Herinrichtingsprojecten buitenruimte; Dit betreft de inrichting van terreinen en de aanleg van infrastructuur. Het percentage in assets wordt per jaar geschat en opnieuw ingericht door HbR.
- Uitgeven terreinen: Per jaar wordt een overzicht gegeven van terreinen die zijn uitgegeven aan klanten. In principe verdwijnt de natuur op deze assets en valt dit gebied niet langer onder het SMP (tenzij de monitoring voortgezet wordt).
- Het leggen van leidingen in leidingstroken: HbR kan op jaarbasis het percentage inschatten van leidingstroken die opengaan ten behoeve van de aanleg van nieuwe of vervanging van bestaande leidingen.

Activiteiten (typen van voorgenomen werkzaamheden) in het kader van ruimtelijke ingrepen waarvoor middels het SMP ontheffing wordt aangevraagd zijn:

- Verwijderen van gedumpte afval (met behulp van groot materieel);
- Verwijderen van opgaande beplanting;
- Graven en dempen van watergangen en partijen;
- Uitvlakken, afgraven en eventueel ophogen van terreinen;
- Aanleggen van infrastructuur (kabels en leidingen, wegen, spoorlijnen);
- Realiseren van gebouwen, bouwwerken en installaties (waaronder kademuren);
- Sloop van bouwwerken en installaties (waaronder ook kademuren);
- Inrichten van buitenruimte (groen en water);
- Bemonsteren en monitoren ter voorbereiding van ruimtelijke ingrepen (grondwaterpeilen, bodemonsters, sonderingen etc.)

Procesbeschrijving, actoren en verantwoordelijkheden

In het SMP zijn de verantwoordelijkheden en processen die bij het SMP horen concreet uitgewerkt. De eindverantwoordelijkheid voor het toepassen van het SMP bij werkzaamheden ligt bij HbR, voor zover het werkzaamheden betreft in opdracht van HbR. Dit betekent dat bijvoorbeeld aannemers, wanneer zij werkzaamheden uitvoeren in opdracht van HbR, in een zo vroeg mogelijk stadium duidelijke instructies van HbR krijgen het SMP. Partijen die het SMP gebruiken hebben een verantwoordelijkheid om dit daadwerkelijk goed te implementeren in het werk dat in opdracht van HbR wordt uitgevoerd.

Projectmatig bewaakt HbR het voorkomen van cumulatieve effecten van ingrepen in het SMP-gebied. Dit totaaloverzicht is in handen van de afdeling Asset Management (AM).

- Gebruik ontheffing Port Development bij herinrichting buitenruimte en uitgiften zal door de afdeling Environmental Management worden bijgehouden.
- Gebruik ontheffing AM bij inrichting buitenruimte en leidingeigenaren bij leggen kabels en leidingen zal door afdeling Assetmanagement Infrastructure worden bijgehouden.
- Gebruik gedragscode ten behoeve van bestendig beheer en onderhoud buitenruimte wordt bewaakt door AM.
- Het leggen van kabels en leidingen (vallend onder de ontheffing) wordt bewaakt door AM.
- Er wordt hiervoor momenteel een centrale plek ingericht om dit overzicht te bewaken via een GIS als een interactieve kaart met de locaties, waaraan de startmeldingen en verslagen zijn gekoppeld. Deze kaart is straks in te zien voor de OZHZ als controlerende en handhavende partij.

Er zijn verschillende actoren in relatie tot vigerende natuurwetgeving in het HIC. In tabel 20 van hoofdstuk 12 van het SMP zijn deze actoren en hun taken en verantwoordelijkheden expliciet benoemd. Binnen HbR gelden de volgende verantwoordelijkheden in relatie tot ruimtelijke ingrepen:

- Uitgeven van terreinen: HbR
- Sloop en renovatie vastgoed: HbR of andere eigenaar
- Nieuwbouw vastgoed: HbR of andere eigenaar.

Andere partijen, waaronder vastgoedbeheerders, klanten, terreingebruikers en bedrijven, die voor ruimtelijke ingrepen gebruik willen maken van dit SMP, dienen te voldoen aan de voorwaarden zoals beschreven in het SMP. Om gebruik te maken van het SMP moeten zij een schriftelijk verzoek indienen bij het HbR. HbR ziet toe op een correcte naleving van vereiste maatregelen uit het SMP bij werkzaamheden in opdracht van derden. Indien nodig wordt sturend opgetreden.

De specifieke projectleider van een project is bij de uitvoering van de voorgenomen ingrepen verantwoordelijk en aanspreekpunt. De projectleider is verantwoordelijk voor eventuele wisseling van zijn/haar verantwoordelijkheden. Indien sprake is van mitigerende maatregelen of compenserende maatregelen in de vorm van voorzieningen, dan wordt dit op projectniveau georganiseerd en geregistreerd. Op een interactieve kaart wordt bijgehouden waar en wanneer gebruik gemaakt wordt van een EWP voor een soort. Hierbij wordt weergegeven: de naam van de projectleider en de verantwoordelijke vanuit Asset Management (AM) en Environmental Management (EM). De monitoring, evaluatie en de resultaten worden periodiek door de assetmanager AM en de adviseur ecologie besproken. In geval van onduidelijkheid of vragen moet contact opgenomen worden met de asset-manager van AM, HbR. Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage opgesteld door ter zake deskundigen in opdracht van AM.

Communicatie met bevoegd gezag

In het SMP zijn de administratieve handelingen met betrekking tot de start-, tussentijdse en eindmeldingen richting bevoegd gezag (OZHZ) beschreven. Ieder jaar wordt een voortgangsrapportage opgesteld door HbR en aangeleverd aan de OZHZ. Hierin staat het volgende:

- Verslaglegging uitgevoerde deelprojecten;
- Voortgang planning deelprojecten;
- Overzicht van alle aangetroffen verblijfplaatsen en functies;
- Verslag en overzicht uitgevoerde maatregelen in relatie tot de aangetaste aangetroffen verblijfplaatsen en functies;
- Verslag en inzicht in de gecreëerde verbetering van habitat van de beschermde soort (de “plus”) in het kader van over dimensionering door het creëren van nieuwe of verbeteren van bestaande verblijfplaatsen en functioneel leefgebied;
- Monitoringsresultaten.

In voorschrift 1 en 2 hebben wij opgenomen op welke tijdstippen de planning van de projecten gedeeld moeten worden met de OZHZ en welke meldingen er per project ingediend moeten worden. Voor het aanleveren van de monitoringsgegevens is dit in voorschrift 16 opgenomen.

Van ieder project waarbij het SMP gebruikt is, wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Het format van dit logboek is opgenomen in bijlage 10 van het SMP. In het logboek staat het volgende:

- uitgevoerde acties met data en specificaties;
- aanwezige beschermde soorten en bijbehorende functies en aantallen;
- fotomateriaal van uitgevoerde maatregelen;
- het logboek is (net als het EWP) altijd op locatie aanwezig;
- te nemen stappen voor uitvoer werkzaamheden ten aanzien van ecologische controles en ongeschikt dan wel natuurvrij maken.

Wanneer een nieuwe soort met een daaraan verbonden beschermde situatie wordt aangetroffen en het wenselijk is dat deze onder de gedragscode HbR komt te vallen of voor die soort aanvullend ontheffing (nu: omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit) nodig is, dan wordt een dit aangevraagd bij het bevoegd gezag.

De in deze rapportage besproken maatregelen zijn gebaseerd op de beschikbare kennis en ervaring op het moment van schrijven. Mochten nieuwe maatregelen bruikbaar blijken om soorten beter te beschermen, dan worden deze in afstemming met het bevoegd gezag toegevoegd. Wanneer uit de monitoring blijkt dat een populatie van een soort

een negatieve trend laat zien, moet worden nagegaan of de voorgestelde maatregelen afdoende zijn, of dat dit aan natuurlijke fluctuaties ligt. Mochten de maatregelen niet afdoende zijn, dan worden deze aangepast. Wat deze verandering inhoudt, is soort- en locatieafhankelijk.

Communicatie binnen HbR

De communicatie binnen HbR loopt tussen de Asset Manager en de Environmental Manager. De Environmental Manager geeft projectspecifiek advies aan het projectteam van HbR, welke de contracteisen onder de aandacht brengt van de aannemer. Dit staat weergegeven in het stroomschema op pagina 80 van het SMP.

Communicatie tussen HbR en derden

Communicatie met derden vindt plaats door het uitwisselen van kennis en rapportage tussen de Asset Manager en Environmental Manager van HbR. De Asset Manager is ervoor verantwoordelijk dat de juiste onderdelen van het SMP worden gecommuniceerd en doorgeschreven naar de 'derde persoon'. Dit staat weergegeven in het stroomschema op pagina 80 van het SMP.

Communicatie over monitoring

Communicatie over de monitoring vindt plaats tussen het HbR (verantwoordelijke) en de uitvoerder van het veldwerk op meerdere momenten per jaar, maar in ieder geval voorafgaand aan de start van het veldwerk en aan het einde van het jaar in de rapportagefase. Wanneer een ruimtelijke ingreep plaatsvindt op een locatie die potentieel geschikt is als leefgebied voor een beschermde soort, wordt door (of in opdracht van) HbR ad hoc actuele data per e-mail gedeeld met de uitvoerder, nog voordat deze in een overzichtsrapportage staat.

Beoordeling procesbeschrijving, communicatie en verantwoordelijkheden

Op grond van voorgaande overwegingen zijn wij van mening dat verantwoordelijkheden, taken, processen en communicatielijnen zoals deze zijn opgenomen in het SMP voldoende concreet en expliciet zijn uitgewerkt. Hiermee wordt gewaarborgd dat het SMP en de bijbehorende maatregelen in de praktijk toegepast, geëvalueerd en gecommuniceerd worden. In voorschrift 1 en 2 hebben wij opgenomen op welke tijdstippen de planning van de projecten gedeeld moeten worden met de OZHZ en welke meldingen er per project ingediend moeten worden. Voor het aanleveren van de monitoringsgegevens is dit in voorschrift 16 opgenomen.

In het SMP staat beschreven dat, indien acuut gehandeld moet worden in verband met veiligheid of volksgezondheid, het veiligheidsbelang prevaleert. Deze situaties worden direct gemeld bij HbR, waarna HbR dit met de OZHZ opneemt. Om te borgen dat, voor de aanwezige soorten, in deze situaties altijd op de best mogelijke wijze gehandeld wordt zijn voorschrift 15 opgenomen, betreffende handelen bij onvoorziene situaties.

Belangenonderbouwing

Met betrekking tot de huismus is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen, zoals genoemd onder artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, van de Wnb:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter bescherming van flora of fauna of de instandhouding van natuurlijke habitats.

Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis is ontheffing aangevraagd op grond van de belangen, zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Hierna wordt de belangenonderbouwing, zoals deze in het SMP beschreven is, samengevat toegelicht.

Belang bescherming (wilde) flora en fauna (alle soorten)

Het doel van het SMP is het aangeven van het kader waarbinnen een duurzaam voortbestaan van de voorkomende SMP-soorten in het SMP-gebied zo veel als mogelijk is gegarandeerd en waarbij tegelijkertijd de belangen van het Rotterdamse Havengebied niet geschaad worden. Het SMP is opgesteld met als doel om risico's weg te nemen en tegelijk kansen te grijpen op het gebied van beschermde soorten. De werkwijze van het SMP gaat ervan uit dat de populaties van de betreffende soorten op termijn sterker worden, doordat directe beschermingsmaatregelen en aanvullende maatregelen op gebiedsniveau worden afgewogen – de zogenaamde leefgebiedenbenadering.

De ambities van het HbR met betrekking tot de beschermde soorten en het bevorderen van de biodiversiteit in het havengebied zijn beschreven in het SMP (zie ook paragraaf *Ambitie en lange termijn visie* op pagina 12 van deze ontheffing).

Behalve activiteiten die direct voortvloeien uit het SMP, heeft het HbR de ambitie om een duurzame haven te zijn. Deze ambitie is verwoord in de Natuurvisie⁴. Het doel van de Natuurvisie is het bevorderen van de biodiversiteit in en om de haven, zowel boven als onder water. Het gaat daarbij niet alleen om beschermde soorten, maar hierbij wordt ingezet op de generieke verbetering van de natuurlijke waarden van het havengebied. Hierbij wordt de algehele kwaliteit van de biodiversiteit in het havengebied afgewogen tegen belangen van het individu. Praktisch betekent dit dat geborgd wordt dat er in het havengebied voldoende leefgebied voor bepaalde soorten aanwezig is, terwijl als neven doelstelling tegelijk gewerkt wordt aan verhogen van biodiversiteit in het hele havengebied. De neven doelstelling 'verhogen biodiversiteit' betreft het optimaliseren van habitat, waar veel meer soorten baat bij hebben dan alleen de beschermde soorten. Een voorbeeld is het toepassen van natuurvriendelijke terreinbeheer zoals een inrichting, waarbij een struweel voor huismussen wordt aangelegd op een leidingstrook waar Glad biggenkruid groeit, of een natuurvriendelijke oever wordt gerealiseerd waar een door huismus gebruikte struik wordt weggehaald, waarbij het netto effect van de handeling niet negatief is op de staat van instandhouding van beide soorten.⁵

Ter onderbouwing en illustratie van de uitgevoerde onderzoeken, projecten en opgestelde beheermaatregelen in het kader van de leefgebiedenbenadering en de soortspecifieke maatregelen waarbij gericht het leefgebied van ontheffingplichtige beschermde soorten wordt verbeterd door het toepassen van natuurinclusieve ontwikkelingen (een ecologische plus voor de populatie) worden o.a. de volgende maatregelen getroffen:

- Het creëren van voldoende leefgebied voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de huismus;
- De toepassing van verschillende natuurinclusieve maatregelen voor de huismus, waaronder struwelen en voedselveldjes;
- Het creëren van leefgebied voor de Kneu (rode lijst soort);
- Het verbeteren van de populatie insecten, als gevolg van leefgebied verbetering voor vleermuizen;
- Het realiseren van compenserende maatregelen maar ook bevorderen van migratieroutes voor vleermuizen.

Het HbR werkt inmiddels ruim tien jaar met maatregelen ter bescherming van de SMP-soorten. Deze zijn, waar nodig, voor het SMP geactualiseerd op basis van de opgedane ervaringen, monitoringsresultaten en ontwikkeling van kennis. Op basis van de data van de monitoring 2013 tot en met 2022 is gebleken dat de populaties van de aanwezige SMP-soorten stabiel of toegenomen zijn.

⁴ <https://www.portofrotterdam.com/nl/nieuws-en-persberichten/havenbedrijf-rotterdam-presenteert-natuurvisie-op-weg-naar-een>

⁵ Bureau Stadsnatuur. 2023. Update beheerplannen HbR Najaar 2023 – Zomer 2024. bSR-rapport 490. Projectnummer 2792. Definitief. Rotterdam.

Volksgezondheid en openbare veiligheid (alle soorten)

Veiligheid is een topprioriteit in de haven van Rotterdam: een verminderde veiligheid in de haven heeft in potentie een zeer groot effect. Het betreft dan zowel veiligheid als gevolg van het op grote schaal werken met gevaarlijke stoffen, als sociale veiligheid en verkeersveiligheid. De veilige afhandeling van de scheepvaart van, naar en in de haven is een van de hoofdtaken van Hbr. Criminaliteit in de haven is daarnaast een blijvend probleem, wat zich onder andere manifesteert in de bestrijding van uithalers van drugs op containerterminals. Om de veiligheid te waarborgen dan wel te vergroten kan het nodig zijn om maatregelen te treffen waarbij beschermde situaties onder de Wnb betrokken zijn.

Voor grote delen van het HIC zijn veiligheidscontouren vastgesteld als onderdeel van het provinciaal beleid. Het doel hiervan is het verminderen van de risico's door risicovolle activiteiten op daarvoor geschikte terreinen te clusteren zodat er één grote veiligheidscontour ontstaat waar alleen functioneel gebonden activiteiten zijn toegestaan. Ook binnen het plangebied gelden veiligheidscontouren waarin als uitgangspunt geldt dat geen (beperkt) kwetsbare objecten, zoals woningen of gebouwen die worden gebruikt als woning, aanwezig mogen zijn.⁶

In het plangebied bevinden zich diverse verouderde gebouwen. De bouwkundige staat voldoet niet aan de minimale energieprestatie-eisen voor utiliteitsbouw, waardoor de panden niet langer geschikt zijn voor regulier gebruik. Dit heeft geleid tot langdurige leegstand, resulterend in verhoogde risico's op ongewenste bewoning, krakers of ander oneigenlijk gebruik. Afsluiting, monitoring of beveiligen van de leegstaande panden is in veel gevallen onvoldoende gebleken om misbruik, kraken of ongewenste bewoning te voorkomen. Dit leidt tot onaanvaardbare veiligheidsrisico's voor aanwezige en betrokken personen die in de omgeving verblijven. Onbevoegd verblijf binnen het havengebied heeft daarnaast gevolgen voor de veiligheid van nabijgelegen industriële processen, aangezien het kan leiden tot schade aan de infrastructuur, brandstichting, obstructie van hulpdiensten of onduidelijkheid over aanwezigheid van personen tijdens incidenten. Bovendien liggen de panden in een gebied met een verhoogd risico voor de volksgezondheid door de aanwezigheid van petrochemische industrie, installaties met verhoogd explosie- en brandgevaar, grootschalige opslag van gevaarlijke stoffen en intensieve logistieke activiteiten. Het is in voorkomende gevallen noodzakelijk om bebouwing te slopen om onbeheersbare veiligheidsrisico's weg te nemen welke met renovatie niet kunnen worden weggenomen.

Andere dwingende redenen van groot openbaar belang (Habitatrichtlijnsoorten)

In het SMP wordt het grote maatschappelijke belang van het HIC toegelicht. De directe en indirecte haven gerelateerde werkgelegenheid bedroeg in 2021, 565.000 arbeidsplaatsen in Rotterdam. De directe en indirecte toegevoegde waarde is 63 miljard euro. Dat is 8,2% van het Nederlands bruto binnenlands product. Ook de strategische waarde van het HIC voor Nederland is groot. Dankzij de Rotterdamse haven worden de nationale import en export bevorderd. Daarbij zorgt de Rotterdamse haven regionaal voor een vestigingsklimaat van concernhoofdkantoren, belangrijk voor de Nederlandse internationale concurrentiekracht. Ten behoeve van het behoud en de verdere ontwikkeling van deze maatschappelijke waarde van het HIC kan het soms nodig zijn activiteiten uit te voeren die niet direct in het belang zijn van de voorkomende beschermde soorten.

Het maatschappelijk belang wordt bevestigd in de Havenvisie (2019⁷). Deze is vastgesteld door de gemeenteraad van Rotterdam. In de Havenvisie wordt ook ingegaan op het grote belang dat de haven een transitie naar duurzaamheid ondergaat. Met name de laatste jaren ligt de nadruk op de energietransitie: de Rotterdamse haven speelt een sleutelrol in de ambitie van Nederland om in 2050 klimaatneutraal te zijn en in 2030 een CO₂-reductie van ten minste 55% behaald te hebben. Daarmee is de verdere duurzame ontwikkeling van het HIC van essentieel belang om aan het Klimaatakkoord van Parijs te kunnen voldoen, zowel voor Nederland als de Europese Unie. Ter

⁶ Veiligheidscontouren Botlek-Vondelingenplaat, Europoort en Maasvlakte 1 en 2.

⁷ <https://www.portofrotterdam.com/nl/over-het-havenbedrijf/misie-visie-en-strategie/havenvisie-rotterdam>

onderbouwing bij het SMP is de Voortgangsrapportage Herijkte Havenvisie 2022 toegevoegd (bijlage 14 van het SMP).

Ook op nationaal niveau is aandacht voor de complexe opgave van de energietransitie in de Rotterdamse haven. De Rotterdamse haven is aangewezen als NOVEX-gebied. NOVEX staat voor “Nationale Omgevingsvisie Extra”. Dit zijn een aantal gebieden in Nederland die als gevolg van de nationale opgaven worden herbestemd en/of ingrijpend worden heringericht. Daarnaast is in 2020 door de Rijksoverheid de Havennota 2020-2030⁸ vastgesteld. In deze nota is het belang van de Nederlandse zeehavens nogmaals benadrukt. De nadruk ligt daarbij niet alleen op het functioneren van het havencomplex zelf, maar ook op de verbindingen met het achterland via binnenvaart, spoor en weg. In die Havennota is een ambitie geformuleerd: *“De overheid en de havens willen er samen voor zorgen dat de Nederlandse (zee)havens hun leidende en krachtige positie kunnen behouden in de economie van de toekomst die duurzaam, digitaal en verbonden is.”* Daarmee wordt het (voort)bestaan van de Rotterdamse haven bekrachtigd.

Samengevat is de missie van het HbR: *“Wij creëren economische en maatschappelijke waarde door samen met klanten en stakeholders duurzame groei te realiseren in de haven van wereldklasse.”* Dat wordt nog eens verder uitgewerkt in de doelstelling van het HbR: *“De Sustainable Development Goals van de VN vormen de basis voor ons handelen. We voelen ons verantwoordelijk om bij te dragen aan een betere leef- en werkomgeving voor iedereen.[...] Dankzij de samenwerking met onze partners, kunnen we een eerlijke en evenwichtige toekomst creëren.”*

Concluderend

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat de aan de SMP-aanvraag ten grondslag gelegde belangen voldoende zijn onderbouwd om de negatieve effecten op de SMP-soorten, die als gevolg van de uitvoering van de genoemde activiteiten, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

In het SMP wordt de verantwoordelijkheid en verplichting van het HbR expliciet beschreven om als gebiedsontwikkelaar en beheerder rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden in haar erfpachtgebied.

Bij ruimtelijke ingrepen wordt altijd een alternatievenafweging gemaakt ten aanzien van de voor flora en fauna meest gunstige werkwijze en planning. In het havengebied zijn in een bredere context meestal geen alternatieven voorhanden voor de activiteiten die er worden uitgevoerd, omdat dit specifieke gebied in Nederland bestemd is voor grootschalige havenactiviteiten. De werkzaamheden zijn locatie specifiek (bijvoorbeeld gebonden aan de ligging van kabels en leidingen of havenbekkens met een bepaalde gegarandeerde diepte) en kunnen niet uitgevoerd worden op een andere locatie. De Rotterdamse haven biedt de benodigde infrastructuur in de vorm van havens, leidingstroken en weg- en spoorwegverbindingen, welke van elkaar afhankelijk zijn.

De ecologische waarden voor de gebouwbewonende soorten is in het havengebied lager dan in omringende gebieden vanwege de aparte functies en bebouwing in het SMP-gebied. Het toepassen van het SMP in het huidige gebied heeft daarom de minste impact op de aanwezige soorten. Alternatieve locaties leiden tot verlies van meer en grotere functies waarmee de staat van instandhouding meer in het geding zal komen. Dit geldt eveneens voor de impact van de activiteiten op de natuurlijke omgeving.

De manier van werken is veelal constant over een langjarige periode, waarbij er zo duurzaam mogelijk wordt gewerkt. Bij de uitvoering van werkzaamheden wordt gekozen om te werken in de periode met de minste impact op gebouwbewonende soorten, hetgeen is geborgd in de EWP's. De aard van de werkzaamheden is redelijk hetzelfde, waarmee de activiteit in relatie tot de beschermde soort door de jaren heen voorspelbaar is gebleven. Dit heeft

⁸ [Definitieve Havennota 2020-2030 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

ertoe geleid dat ook de effecten op de soorten en gebieden voorspelbaar zijn. De ingrepen moeten wel worden uitgevoerd om de genoemde belangen te behalen.

Beoordeling geen andere bevredigende oplossing

In het SMP en de bijbehorende EWP's worden met de vastgestelde werkwijzen en toe te passen algemene en specifieke maatregelen zoveel mogelijk negatieve effecten op de aanwezige beschermde soorten voorkomen en verminderd in het SMP-gebied. Nieuwe leefgebieden worden ingericht en populaties versterkt, waardoor voldoende leefgebied voor de soorten wordt geborgd en een ecologische plus voor verschillende beschermde soorten gerealiseerd kan worden. Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat voldoende is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Staat van instandhouding

Beschrijving SMP-soorten

Het SMP richt zich op beschermde gebouwbewonende soorten die voorkomen in het HIC (zie onderstaande opsomming). Voor het SMP zijn de actuele stand van het huidige voorkomen, de verspreiding, en de belangrijke functies van de soorten in beeld gebracht. Voor een samenvatting van de toegepaste onderzoeksmethodiek per soort wordt verwezen naar appendix II van dit ontwerpbesluit. In hoofdstuk 6 van het SMP staat een uitgebreide toelichting van de toegepaste methodieken. De resultaten van dit onderzoek worden beschreven in de hoofdstukken 7, 8 en 9 van het SMP.

In hoofdstuk 10 van het SMP wordt de lokale staat van instandhouding van de soorten toegelicht en beoordeeld.

De soorten waarvoor met het SMP ontheffing wordt aangevraagd zijn:

Soorten van artikel 3.1 van de Wnb:

- Huismus.

Soorten van artikel 3.5 van de Wnb:

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis.

Uitgevoerde onderzoeken

Voor het SMP zijn eerst de aanwezige potenties binnen het HIC voor de SMP-soorten in beeld gebracht. Hiervoor is een Potentiekaart Gebouwbewonende Soorten (hierna: PGS) opgesteld (bijlage 2 van het SMP). Alle, vanaf de openbare weg zichtbare, objecten en bouwwerken zijn beoordeeld op de aanwezige potenties voor de SMP-soorten⁹. Alle objecten en bouwwerken die niet (volledig) te inspecteren zijn, worden op de Potentiekaart aangeduid als 'niet-beoordeeld'. In totaal zijn 3583 objecten en bouwwerken op het HIC beoordeeld en zijn 1871 objecten en bouwwerken aangemerkt als 'niet-beoordeeld'. In hoofdstuk 6 van het SMP zijn de beoordelingscriteria voor de SMP-soorten nader toegelicht. Hierbij is rekening gehouden met een combinatie van potentie van het pand en een beoordeling van het omliggende terrein als functioneel leefgebied.

Na de potentiebeoordeling is volledig soortgericht onderzoek uitgevoerd naar functies van de soorten in de objecten en bebouwing. In hoofdstuk 6 van het SMP wordt de toegepaste methodiek uitgelegd en onderbouwd.

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

⁹ Door het karakter van het Havenbedrijf en door (soms zeer strikte) veiligheidsredenen zijn niet alle terreinen op het Havenbedrijf vrij toegankelijk.

Voor gebouwbewonende vleermuizen is de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden¹⁰ als basis genomen. Deze richtlijn is echter ontwikkeld voor onderzoek binnen bebouwd (stedelijk) gebied van een gemeente en leent zich niet één op één voor toepassing op het industriële en open terrein op het HIC. Om die reden is de methodiek aangepast op basis van onder andere de Good Practice Guidelines van de Bat Conservation Trust¹¹ en de geactualiseerde bewerking van Herman Limpens' Handleiding voor Batdetectoronderzoek¹² in combinatie met de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2021¹³ voor vleermuisonderzoek op puntlocaties. Een aantal van de terreinen die niet te betreden waren, zijn als eenheid onderzocht conform de aanpak van Good Practice Guidelines van de Bat Conservation Trust. Deze methode wordt in hoofdstuk 6 van het SMP en in Appendix II van dit besluit nader toegelicht. Het onderzoek naar vleermuizen is gericht uitgevoerd om de functies kraamverblijfplaatsen, (massa)winterverblijfplaatsen, paarterritoria, vliegroutes, concentraties foeragerende vleermuizen en andere vormen van gebiedsgebruik in kaart te brengen. Al het veldwerk is uitgevoerd door ecologen met meerjarige ervaring in ecologisch onderzoek naar huismus en vleermuizen.

De uiteindelijke veldwerkinspanning is ingedeeld op basis van de aanwezige potenties in het deelgebied. Hierbij is bij het indelen van de bezoeken en het aantal veldonderzoekers per deelgebied afgestemd op het aantal potenties binnen het deelgebied en de directe omgeving. Het veldwerk is uitgevoerd per auto, fiets of lopen. Vanwege de omvang van het gebied en de verspreide ligging van geschikte objecten binnen een aantal deelgebieden, zoals de Maasvlakte, Europoort en Botlek is ervoor gekozen om het veldwerk op deze locaties met de auto uit te voeren. De afstanden tussen geschikte complexen en leefgebieden waren in deze deelgebieden dermate groot dat verplaatsingen op andere wijzen niet realistisch werd geacht. Daarbij komt dat verplaatsing via auto in vrijwel alle gevallen door ongeschikt (industriële) leefgebied voltrok. De methodiek van het onderzoek naar aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis is afgestemd op de aanwezige geschikte objecten. Binnen het HIC zijn 22 objecten aanwezig met potentie voor kraamverblijfplaatsen met een ruime onderlinge afstand. Alle objecten met potentie zijn tijdens een bezoekronde minimaal driemaal onderzocht. Daarbij is tevens gelet op de aanwezigheid van aantallen vleermuizen en gedrag van vleermuizen in de omgeving van de te onderzoeken objecten. Om ook objecten op afgesloten terreinen te onderzoeken op aanwezigheid van vleermuizen is gebruik gemaakt van de Collins (2016) methodiek. Bij deze methode worden vleermuizen die de eenheid verlaten of benaderen beschouwd als bewoners van de eenheid. Indien binnen de eenheid potentiële geschikte structuren aanwezig zijn, dienen deze objecten gezamenlijk als bewoond verklaard te worden. De methode is gebruikt in situaties waar de objecten voldoende geïsoleerd staan, het aantal af- en aanvliegmogelijkheden beperkt is en in voldoende mate door de ecologen te overzien is. Bij deze methodiek is het vaak niet mogelijk de exacte aantallen, functie en invliegopeningen betrouwbaar in beeld te brengen. Deze aanpak is om deze reden alleen toegepast als toegang tot het terrein echt geen optie was vanwege omheinde terreinen. In het haventerrein komt deze situatie voor bij strikt beveiligde terreinen van bedrijven met gevoelige installaties of goederen waar zekere veiligheidsrisico's gelden.

Dezelfde 22 objecten die potentie hebben als kraamverblijfplaats zijn ook aangemerkt als potentieel geschikt voor (massa)winterverblijfplaats. De objecten zijn in de periode 1 augustus-5 september tussen 23:00 en 02:00 uur onderzocht op zwermgedrag door vleermuizen. Alle objecten zijn minimaal eenmaal in de eerste helft van augustus bezocht en eenmaal tussen half augustus en begin september. Per bezoek is ieder object twee- of driemaal geobserveerd. Afhankelijk van de tussentijdse resultaten zijn extra bezoeken uitgevoerd. Hierbij is afgeweken van de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden. Deze methode gaat uit van min of meer aaneengesloten

¹⁰ [Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden](#)

¹¹ Collins, J. (2016). Bat Surveys for Professional Ecologists: Good Practice Guidelines (3rd edition). The Bat Conservation Trust, London.

¹² Limpens H. & P. Jourde (2020). Locating bat roosts. Chapter 5 in: Barataud, M. 2020. Acoustic Ecology of European Bats. Species identification, habitat studies and foraging behaviour. Biotope – National Museum of Natural History, Paris.

¹³ [Vleermuisprotocol 2021 \(geactualiseerd voor meervleermuis 20250324\)](#)

woonkernen, waar netwerken van vleermuizen middels een verscheidenheid van potentieel geschikte verblijven gevestigd zijn. De bebouwing binnen het SMP liggen ver bij elkaar vandaan en geïsoleerd waarmee ze geen coherent geheel vormen in ruimtelijke zin. Hierdoor is gekozen voor een aanpak, beter passend bij de huidige locaties.

Deelgebieden met potentie voor paarverblijfplaatsen zijn in de periode eind augustus tot eind september ten minste eenmaal gebiedsdekkend onderzoek op aanwezigheid van territoria. Dit onderzoek is uitgevoerd conform de parameters en eisen als beschreven in het Vleermuisprotocol 2021.

Onderzoek naar verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen (ruige dwergvleermuis) wordt gemonitord onder de jaarlijkse Havenscan (2013-2023). De Havenscan wordt sinds 2013 jaarlijks uitgevoerd. De Havenscan is de werknaam voor het jaarlijkse monitoringinstrument van HbR, die ingezet wordt voor zowel de gedragscode als het SMP. Populaties van strikt beschermde soorten worden jaarlijks gebiedsbreed geïnventariseerd. De Havenscan werkt ook signalerend, omdat door het vele veldwerk tijdig nieuwe potenties of nieuwe soorten ontdekt kunnen worden in het havengebied, die vervolgens opgenomen kunnen worden in de gedragscode of het SMP.

Huismus

De locaties van de kolonies van de huismus zijn reeds bekend door bekende data uit de Havenscan (2013-2023). Voor het SMP is aanvullende onderzoek uitgevoerd op basis van het Kennisdocument Huismus versie 2.1 en Soortinventarisatieprotocol huismus van het NGB¹⁴ aangevuld met inzichten van Vergeer et al¹⁵, Sovon en De Laet et al¹⁶.

Van alle kolonies is op basis van het onderzoek een redelijke inschatting gegeven van het aantal broedparen. Hierbij zijn onder- en bovengrenzen van de kolonie omvang gegeven. Om ondertelling te voorkomen is de omvang in al deze gevallen ruim geschat. Deze inschatting is geschikt als basis om bij de monitoring de staat van instandhouding betrouwbaar in te schatten. Daarnaast schrijft het EWP huismus een aanvullende onderzoeksinspanning voor bij ruimtelijke ingrepen op locatie waar huismussen broeden. Hierdoor is de staat van instandhouding van de soort in alle tijden geborgd.

Voor de nulmeting van het SMP zijn alle deelgebieden met potenties voor broedplaatsen van de huismus van begin april tot half juni gebiedsdekkend onderzocht. Tijdens dit onderzoek zijn alle objecten met potenties voor de huismus bezocht. In de deelgebieden Maasvlakte, Europoort en grote delen van de Botlek is aanwezigheid van de huismus onderzocht middels veldbezoeken. Deze veldbezoeken zijn in de ochtend gestart en doorgegaan tot het hele deelgebied onderzocht is. In deelgebieden met bekende kolonies of met een hoge mate van geschiktheid lag de nadruk op bezoeken specifiek in de ochtend om nestlocaties goed in beeld te krijgen en om de aanwezigheid van nesten bij de potentieel geschikte gebouwen aan te tonen of uit te sluiten. Alle deelgebieden met potenties zijn minimaal driemaal bezocht. Tijdens de derde ronde is aanvullende informatie verkregen over gebiedsgebruik, foerageerlocaties, late broedgevallen en connectiviteit van geschikt leefgebied.

Naast de Havenscan worden ook periodieke (broed)vogelmonitoring en het meetnet ecologische waarden uitgevoerd. In dit meetnet worden grasvegetaties en een aantal gebieden met natuurlijk beheer gemonitord op insecten en planten, waarmee gericht beheeradvies gegeven wordt om de biodiversiteit in het HIC te vergroten. Bij al deze inventarisaties worden door ecologen gehanteerde landelijke richtlijnen gevolgd voor de soortgroepen in kwestie. De waarnemingen en exacte locaties van de onderzoeken worden ook geïllustreerd in de Natuurwijzer¹⁷.

¹⁴ [Soortinventarisatieprotocollen](#)

¹⁵ Vergeer et al, (2016). Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

¹⁶ De Laet, et al. (2011). Protocol for censusing urban sparrows. *British Birds*, 104(5), 255.

¹⁷ [Natuurwijzer haven Rotterdam | Port of Rotterdam](#)

Resultaten soortgericht onderzoek

In hoofdstuk 7 en 8 van het SMP worden de resultaten van het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het SMP toegelicht. Voor het SMP zijn in totaal:

- 3585 objecten beoordeeld,
- 1871 objecten gelabeld als 'niet beoordeeld'.

Al deze objecten zijn weergegeven in de PGS. De potentiekaarten zijn te vinden in de bijlagen 2 tot en 4 van het SMP. Van de 3585 beoordeelde objecten zijn:

- 594 objecten op basis van gebouwkenmerken aangemerkt als gebouwen met potenties voor vleermuizen (tenminste zomer- en/of paarverblijfplaats).
- van deze 594 objecten zijn er 22 objecten die potentie hebben als kraam- en/of (massa)winterverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Voor een aantal van deze objecten geldt echter dat zij niet in geschikt leefgebied voor de gewone dwergvleermuis staan. Hierdoor blijven er 14 objecten over die daadwerkelijk in aanmerking komen voor de huisvesting van kraamgroepen of (massa)winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
- 234 objecten op basis van gebouwkenmerken aangemerkt als gebouwen met potenties voor huismus.

Op basis van de onderzoeken is geconcludeerd dat het aanbod van geschikte verblijfplaatsen op de Maasvlakte en Europoort voor gebouwbewonende vleermuizen zeer beperkt is en voor de huismus afwezig.

De bomenkaart Havengebied Rotterdam omvat 9782 records van vrijstaande beheerde bomen in het havengebied. Dit is exclusief de bomen in bosvlakken. Op basis van een bureaustudie (leeftijd, boomsoort en staat van de boom is bepaald in hoeverre verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen verwacht kan worden. Op basis van deze analyse is een potentiekaart voor de bomen gemaakt.

- Voor 2856 bomen is vastgesteld dat deze potentie hebben voor vleermuizen.
- Van deze 2856 bomen bevinden 490 bomen zich in de eindfase van hun levensduur. Vooral in deze categorie wordt potentie verwacht.
- In de deelgebieden Botlek (Rozenburg) en Waal-Eemhaven is de meeste potentie aanwezig. Dit heeft te maken met aanwezige bosvlakken, lijnvormige structuren en de nabijheid van woonkernen.
- In het deelgebied Waal-Eemhaven is een doorlopende bomenrij aanwezig met een potentieel belangrijke functie als vliegroute.
- In Dordrecht is een park aanwezig met hoge potentie voor verblijfsfuncties en foerageergebied,
- In deelgebied M4H hebben veel bomen het karakter van straatboom, met veel nabijheid van verlichting en verkeer. Daarnaast is de conditie van deze bomen zeer goed (holten en scheuren zijn zeldzaam) en worden de bomen intensief onderhouden. De potentie voor vleermuizen is hier als laag ingeschat.
- Er zijn weinig bomen met verblijfspotentie in de Europoort en op de Maasvlakte. Bomen zijn in deze gebieden spaarzaam aanwezig en de bomen die aanwezig zijn, zijn vaak jong en staan verspreid opgesteld. Uitzondering hierop zijn de bosvakken aan de Rijnweg en het Geuzenbos.

In Appendix II bij deze ontheffing is een korte beschrijving toegevoegd van de onderzoeksmethodiek die per soort aangehouden is voor de Havenscan. Voor de onderzoeksmethodiek die gebruikt wordt bij de monitoring is een korte samenvatting vermeld in Appendix III.

Beoordeling soortgerichte onderzoeken

Alle soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd, worden jaarlijks geïnventariseerd en gemonitord. Deze jaarlijkse monitoring wordt reeds sinds 2013 uitgevoerd. Deze inventarisaties zijn zowel gericht op het monitoren van bekende voortplantingsplaatsen, leefgebieden, nest- en/of verblijfplaatsen, als op het inventariseren van vestiging van de soorten in nieuwe potentieel geschikte leefgebieden. De inventarisaties worden in hoofdlijnen conform voorgeschreven en erkende protocollen en/of onderzoeksmethodieken uitgevoerd. Hierbij zijn aanpassingen gedaan vanwege de langdurige en meerjarige aard van de monitoring. De gebruikte methodieken zijn

onderbouwd op basis van wetenschappelijke literatuur over de soorten en worden uitgevoerd door ter zake kundige ecologen. De data uit deze onderzoeken worden gedocumenteerd en geëvalueerd.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat met de uitgevoerde onderzoeken, de relatieve verspreiding en lokale populaties van de SMP-soorten binnen het SMP-gebied voldoende in kaart zijn gebracht en dat de resultaten van deze onderzoeken als basis kunnen dienen voor een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP (SMP-ontheffing).

Beschrijving effecten op aanwezige soorten

In hoofdstuk 9 van het SMP zijn de resultaten van de onderzoeken uitgewerkt en zijn de aantallen, verspreiding en (locaties van) functies van de lokale populaties van de SMP-soorten beschreven en in kaart gebracht. De resultaten zijn op kaart toegevoegd in de bijlagen bij het SMP. In hoofdstuk 10 van het SMP is de lokale Staat van Instandhouding (Svl) en het toekomstperspectief van de SMP-soorten binnen het HIC uitgewerkt. Voor de beoordeling van de Svl is hierbij gekeken naar de criteria:

- Verspreidingsgebied
- Populatie
- Toekomstperspectief.

Naast deze drie criteria zijn de bedreigingen, kansen en ambities voor de SMP-soorten beschreven. Bij deze uitwerking is aandacht besteed aan de locatie specifieke omstandigheden, potenties en zijn ook de limiterende factoren in beeld gebracht. Op deze wijze is een realistisch toekomstbeeld geschetst voor de SMP-soorten binnen het HIC.

In hoofdstuk 11 van het SMP is deze informatie gebruikt om de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de SMP-soorten te bepalen. De effectbepaling is uitgevoerd middels een soorten-effectmatrix van de SMP-soorten in relatie tot de activiteiten in het kader van ruimtelijke ingrepen die in het havengebied uitgevoerd worden. In de soorten-effectmatrix worden de effecten van de verschillende werkzaamheden die onder het SMP uitgevoerd kunnen worden weergegeven. Hierbij worden de effecten gecategoriseerd in de mate van impact van de ingreep op de soort. In de matrixen wordt tevens beschreven op welke functies dit betrekking heeft. Naast de directe effecten van de werkzaamheden op de soorten worden tevens de cumulatieve effecten beschreven. In het SMP is uitgewerkt hoe cumulatief effect van activiteiten in het HIC op de SMP-soorten projectmatig bewaakt wordt. Deze verantwoordelijkheden zijn procesmatig verdeeld tussen EM en AM.

Beoordeling effecten

Met de hiervoor besproken ecologische onderzoeken zijn de aantallen, verspreiding en locaties van functies van de lokale populaties van de SMP-soorten voldoende in kaart gebracht. In het SMP zijn vervolgens de effecten van de voorgenomen ingrepen/werkzaamheden op de soorten per soort en functie omschreven.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de (mogelijke) effecten van de geplande ingrepen in relatie tot de aanwezige populaties en hun functies, en het belang van het gebied voor de verschillende populaties met voorgaande werkwijze in het SMP voldoende in kaart zijn gebracht.

Beschrijving maatregelen

In het SMP zijn de maatregelen grofweg ingedeeld in twee categorieën. In hoofdstuk 13 van het SMP worden de Maatregelen ter bevordering van de soorten benoemd. Dit betreffen maatregelen die genomen worden om de lokale populaties op lange termijn te versterken (ecologische plus). In hoofdstuk 14 van het SMP staan de EWP's voor de verschillende werkzaamheden en soorten.

Bij het toepassen van de EWP's moet altijd de online Potentiekartaal Gebouwbewonende Soorten (PGS) worden geraadpleegd om te bepalen welke EWP's van toepassing zijn. Dit is onderdeel van de SMP-check die altijd als eerste stap doorlopen wordt. In de EWP's staan de te volgen maatregelen en werkwijzen concreet beschreven. In de EWP's staat onder andere aangegeven:

- Generieke eisen die van toepassing zijn op alle projecten en werkzaamheden onder het SMP;
- Stappenplan (SMP-check) dat altijd doorlopen moet worden voor gestart wordt met een ruimtelijke ingreep.
- Uitwerking verplichte werkwijze bij:
 - o Aanwezigheid van niet essentiële verblijfplaatsen dwergvleermuizen;
 - o Aanwezigheid van essentiële verblijfplaatsen (kraam- en (massa)winterverblijfplaatsen) dwergvleermuizen;
 - o Aanwezigheid van verblijfplaatsen vleermuizen in bomen;
 - o Werken op locaties met potentiële verblijfplaatsen dwergvleermuizen in bomen;
 - o Vervolgstappen als op een locatie een verblijfplaats is aangetroffen;
 - o Het aantreffen van een vleermuis in een boomholte;
 - o Plaatsen van voorzieningen als uitwijkmogelijkheid;
 - o Aanwezigheid van essentieel foerageergebied of vliegroute van vleermuizen;
 - o Bij aanwezigheid van nestlocaties huismus.

In de verschillende werkwijzen wordt stap voor stap concreet beschreven welke acties ondernomen moeten worden en aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Dit betreft onder andere (niet uitputtend):

- Stappenplan voor een aanvullende controles of aanvullend soortgericht onderzoek per object;
- Vereiste planning bij (potentiële) aanwezigheid van functies;
- Het opstellen van een Projectspecifiek Ecologisch Werkprotocol (project-EWP);
- Concrete eisen aan compensatie per soort en functie;
- Randvoorwaarden (of minimale eisen) nieuwe nest- en verblijfplaatsen voor soorten en functies;
- Gewenning en fasering.

In aanvulling op bovenstaande is ook een aanvullende controle nodig door een ecologisch deskundige in de volgende situaties (zie voorschrift 14):

- als het gebouw in potentie geschikt is voor de functie kraamverblijfplaats en deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende kraamverblijfplaats van vleermuizen bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus;
- als het gebouw in potentie geschikt is voor de functie (massa)winterverblijfplaats, deze zich binnen een straal van 200 meter van een bekende (massa)winterverblijfplaats van vleermuizen bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 augustus tot 15 oktober;
- als het gebouw in potentie geschikt is voor nest- en rustverblijfplaatsen van de huismus en deze zich binnen een straal van 100 meter van bekende huismusnesten bevindt en in het geval de werkzaamheden starten in de periode van 1 april tot 1 augustus, of;

In deze gevallen dient tevens een vrijgave van de ecologisch deskundige gegeven te zijn na het ongeschikt maken van het plangebied.

Naast maatregelen voor de beschermde soorten van het SMP en de gedragscode zijn in de EWP's ook maatregelen benoemd die te allen tijde van toepassing zijn, zoals de zorgplicht en de bescherming van broedende vogels. Per project wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Het format van dit logboek is in Bijlage 10 van het SMP opgenomen.

In hoofdstuk 13 van het SMP zijn concrete maatregelen beschreven die genomen worden ter bevordering van de SMP-soorten binnen het HIC. Deze maatregelen hebben als doel het verhogen van de ecologische waarde van de

gebieden voor de SMP-soorten en betreffen een ecologische plus. De maatregelen zijn afgestemd op de specifieke situatie in het HIC, waarbij de huidige verspreiding en aanwezige soort-functiecombinaties van de (lokale) populaties en de in beeld gebrachte knelpunten, kansen en bedreigingen voor de soorten het uitgangspunt vormen. Naast de lokale populaties is ook gekeken naar mogelijkheden om de huidige waarde van het HIC op een grotere schaal te versterken. Zo worden er ook maatregelen genomen ter versterking van de seizoensmigratie van de ruige dwergvleermuis die langs de gehele Noordzeekust loopt. Samengevat worden in het HIC de volgende maatregelen genomen ter bevordering van de soorten:

Gewone dwergvleermuis

- Verbetering functioneel leefgebied bij natuurinclusieve bouw door aanpassen verlichting, aanleg waterpartijen en aanleg van groene verbindingen en/of het plaatsen van vleermuisvoorzieningen. Foerageergebieden en vliegroutes worden beschouwd als beschermde zones en zijn als zodanig aangetekend in de beheerkaarten van het Havenbedrijf;
- Verbetering van het verblijfsaanbod door het aanbieden van 60 extra vleermuiskasten nabij reeds aanwezige geschikte foerageergebieden en vliegroutes;
- Bij nieuwbouw komt de verplichting om natuurinclusieve voorzieningen op te nemen in de gebouwen die gerealiseerd worden in deelgebieden waar vleermuizen voorkomen. Deze maatregel is niet van toepassing op de Maasvlakte, Europoort en delen van de Botlek die niet geschikt zijn voor vleermuizen. Wel kansrijke gebieden zijn Waal-Eemhaven, M4H, Dordrecht en delen van Botlek-Vondelingenplaat.
- Experimenteel worden vleermuistorens geplaatst in het havengebied. In beginsel betreft dit één toren bij Distripark Eemhaven.

Ruige dwergvleermuis

- Verbetering functioneel leefgebied. De maatregelen zijn op dit vlak grotendeels gelijk aan die van de gewone dwergvleermuis.
- In het HIC worden tussen de 50 en 60 vleermuiskasten aan bomen bevestigd ter bevordering van het verblijfsaanbod voor de ruige dwergvleermuis. Deze kasten worden opgehangen in geschikte gebieden in clusters van 8 tot 10 kasten. De afstand tussen twee kasten in één cluster is minder dan 50 meter. Geschikte gebieden die in aanmerking komen voor het plaatsen van vleermuiskasten zijn het Geuzenbos, bos aan de Rijnweg, buitencontour van Pernis, Quarentaineterrein op Heijplaat, Landtong Rozenburg, Distripark Eemhaven en omgeving Neckarweg.
- Experimenteel: vleermuispalen voor migrerende ruige dwergvleermuizen. Het HIC ligt langs de migratieroute van de ruige dwergvleermuis. Het doel van het aanbieden van de vleermuispalen is het vergroten van het aanbod van tijdelijke verblijfplaatsen door het plaatsen van een cluster van 10 vleermuispalen (type rocketbox) op een locatie waar een bottleneck in de migratie verwacht wordt. Zoekgebieden betreffen: Maasvlakte (Stuifdijk, Slufter), Europoort (Bos aan de Rijnweg), Landtong Rozenburg en Botlekpark op Rozenburg.

Huismus

- Alle bekende locaties met huismussen zijn gebonden aan vaste voedselbronnen door menselijke activiteit (graanoverslag, kleinschalige pluimveehouderij, horeca etc.). Om de continuïteit van de kolonies te waarborgen en deze minder afhankelijk te maken van menselijke activiteit worden bij de bekende kolonies voedselveldjes aangelegd. Deze voedselveldjes worden aangelegd langs hakwerken, leidingstroken of kavels. Op de veldjes worden diverse voedselplanten voor de huismus ingezaaid. Bij de uitwerking van de voedselveldjes is onder andere omschreven hoe deze onderhouden en beheert gaan worden, hoe groot ze worden, welke planten ingezaaid worden en worden aanvullende struiken ingeplant om te voldoen aan de behoefte aan beschutting. De veldjes worden aangelegd binnen 300 meter van bekende broedlocaties.
- In het Havengebied worden groene corridors aangelegd tussen broedlocaties om uitwisseling tussen kolonies te bevorderen. In het SMP zijn de randvoorwaarden opgenomen waaruit deze groene corridors moeten bestaan zoals afstanden en plantensoorten.

- Experimenteel worden in het Havenbedrijf huismustillen op palen geplaatst. Het doel van het plaatsen van een huismustil is het bieden van extra kansen voor de huismus, maar ook om kennis en ervaring op te doen met het inzetten van deze maatregel en het beoordelen van de effectiviteit. In het SMP zijn de eisen en randvoorwaarden die gesteld worden aan het plaatsen van de huismustil nader toegelicht.

Natuurinclusieve herontwikkeling Merwe-Vierhavens (M4H)

Naast de hierboven beschreven maatregelen per soort willen de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam het gebied M4H herontwikkelen tot natuurinclusief en innovatief woon-werkmilieu. Het gebied is in de huidige situatie ecologisch erg sober. De geplande gebiedsontwikkeling biedt mogelijkheden tot verbetering van de ecologische kwaliteit van het gebied. Voor het gebied is een biodiversiteitsaanpak M4H opgesteld¹⁸. In het SMP staat een uitgebreide beschrijving van de natuurinclusieve elementen die in het gebied ontwikkeld worden.

Samengevat betreffen dit onder andere:

- Vergroening van het terrein
- Verzachten van land-waterovergangen
- Aanleg van natuurinclusieve Ferrokantoren

Beoordeling maatregelen

Met de hiervoor besproken ecologische onderzoeken zijn de aantallen, verspreiding en locaties van functies van de lokale populaties van de SMP-soorten voldoende in kaart gebracht. In het SMP zijn vervolgens de effecten van de voorgenomen ingrepen/werkzaamheden op de soorten per soort beschreven

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de in het SMP opgenomen werkwijze en maatregelen vooraf, tijdens en na de werkzaamheden duidelijk en concreet beschreven zijn. De plannen zijn goed afgestemd op de huidige aanwezige populaties, het belang van het gebied voor de lokale en regionale populaties, de ecologie van de soorten, de ervaringen die opgedaan zijn en de ambities die HbR, naast de minimale wettelijke eisen, gesteld heeft.

In de EWP's staan de maatregelen en werkwijzen per soort en functie concreet beschreven. Daarbij wordt ook aangegeven of en wanneer begeleiding van een ecologisch deskundige ingeschakeld moet worden. Naast maatregelen voor de beschermde soorten in zijn in de werkprotocollen ook maatregelen benoemd die te allen tijde van toepassing zijn, zoals de zorgplicht en de bescherming van broedende vogels. Per project worden logboeken bijgehouden. Zie bijlage 10 van het SMP voor een format van deze logboeken. De logboeken zijn te allen tijde (digitaal) aanwezig op de projectlocatie en kunnen op verzoek aan de OZHZ getoond worden. De administratie, waaronder de logboeken, wordt gevoerd door het HbR, afdeling Asset Management (AM).

Door de vastgelegde maatregelen en werkwijzen wordt zorgvuldig met de SMP-soorten en hun functies omgegaan. Er wordt proactief ingezet op het behouden én versterken van netwerken en aanwezige functies, waardoor de kwaliteit en kwantiteit van hun leefgebied behouden blijft. Het complete beeld van de verspreiding en ontwikkeling van de SMP-soorten in het SMP-gebied en het belang daarvan voor de SMP-soorten maken dat maatregelen volledig en effectief ingezet en gemonitord kunnen worden. Het format logboek voldoet aan de gestelde eisen (zie voorschrift 4, sub i) en geeft goed inzicht in de uit te voeren werkzaamheden, de voor de werkzaamheden relevante soorten, de genomen maatregelen en alle betrokken partijen.

Beschrijving monitoring

De monitoring van de gebouwbewonende soorten wordt opgenomen in de jaarlijkse Havenscan, een jaarlijkse uitgevoerde monitoring van beschermde natuurwaarden in het havengebied van Rotterdam en Dordrecht. Er wordt afgeweken van de voorgestelde monitoring in het SMP. Hiervoor is een aanvullende notitie aangeleverd;

¹⁸ Vaststelling Stedenbouwkundigplan Merwehaven - M4H Rotterdam
ODH1299966

“Aanvullingen en afwegingen monitoringsplan SMP Haven Rotterdam” Bureau Stadsnatuur van 4 november 2025. Een korte samenvatting van de monitoring staat beschreven in appendix II.

Beoordeling monitoring

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening dat de monitoring betreffende de verspreiding van soorten, de beschikbaarheid van potentieel leefgebied, de nesten en/of verblijfplaatsen van soorten en de effectiviteit van de maatregelen, voldoet aan de gestelde eisen voor het verlenen van een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP. De monitoring is een voortzetting van de monitoring zoals hij nu ruim tien jaar wordt toegepast en waarmee is vastgesteld dat de staat van instandhouding van de aanwezige soorten niet verslechterd en voor een aantal soorten zelfs in de tijd is verbeterd. Met de monitoring wordt een beeld verkregen van de ontwikkeling en verspreiding van de aanwezige populaties binnen het SMP-gebied. Daarnaast wordt er concreet aandacht besteed aan het monitoren van het behalen van de opgestelde ambities en doelen van het SMP. Door de concrete beschrijving zijn deze ambities en doelen specifiek en meetbaar.

Aan deze monitoringsverplichting zijn eisen verbonden met betrekking tot het aanleveren van de monitoringsresultaten. Deze randvoorwaarden zijn opgenomen in voorschrift 16 van deze ontheffing.

Waarborgen van de staat van instandhouding middels het SMP

Voor verlening van een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP moet de staat van instandhouding van de soorten gewaarborgd zijn. De Wnb vereist voor Vogelrichtlijnsoorten dat de ingrepen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten. Voor Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten vereist de Wnb dat de ingrepen geen afbreuk doen aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

In het SMP-gebied worden de populaties van de beschermde soorten jaarlijks in kaart gebracht in het kader van de Havenscan. Deze wordt sinds 2013 uitgevoerd. Op basis van de gegevens uit deze Havenscan, is in het SMP een overzicht weergegeven met de trends van de betreffende soorten, sinds de afgifte van de gebiedsgerichte ontheffing in 2013. Daarnaast zijn in het SMP verspreidingskaarten bijgevoegd. Tevens is in het SMP per soort een toelichting opgenomen van de resultaten van de Havenscans over de periode 2013 tot en met 2022. In de toelichting wordt, per soort, aangegeven wat de landelijke staat van instandhouding¹⁹ is, wat de staat van instandhouding van de soort is in het SMP-gebied en welke maatregelen er genomen worden in generieke zin, maar ook de aanvullende maatregelen om een ecologische plus voor de soort te realiseren in het kader van het SMP. Op basis van de data van 2013 tot en met 2022 is gebleken dat de lokale populaties van de SMP-soorten stabiel zijn.

Om te voorkomen dat werkzaamheden leiden tot negatieve cumulatieve effecten, geldt in gebieden met een hoge ecologische waarde dat niet meer dan een bepaald percentage van de aanwezige nest- en verblijfplaatsen mag worden aangetast. Bovendien is het verplicht om, wanneer permanente voorzieningen zijn aangelegd die nog niet succesvol blijken te zijn, minstens één broedseizoen of kraamperiode te wachten voordat er nieuwe werkzaamheden worden uitgevoerd voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en huismus. Gebieden met een hoge ecologische waarde zijn onder andere plekken waar tijdens het broedseizoen meer dan tien huismusnesten of een kraamverblijfplaats van vleermuizen voorkomt; hier mag maximaal 25% van de gebouwen of objecten tegelijk ongeschikt zijn. In gebieden met minder dan tien huismusnesten tijdens het broedseizoen, mag maximaal 50% van de gebouwen of objecten tegelijkertijd ongeschikt worden gemaakt. Een gebied wordt als van hoge ecologische waarde beschouwd als het essentieel is voor het behoud van aanwezige soorten. Te veel verstoring kan ertoe leiden dat populaties zich niet kunnen herstellen tot hun oorspronkelijke aantallen. Monitoring houdt toezicht op de staat van instandhouding. Het voorgaande is vastgelegd in voorschrift 12. Voorschrift 13 heeft betrekking op de verstoringvrije afstand van werkzaamheden aan of nabij het dak tot

¹⁹ Op basis van landelijke data uit de verspreidingsatlas.nl en de NDFF.

verblijfplaatsen van de huismus. Wij achten deze aanscherping noodzakelijk, aangezien de soort in het broedseizoen gevoelig zijn voor verstoring door werkzaamheden aan het dak. Conform de aanvraag zijn werkzaamheden aan het dak toegestaan tot op twee meter afstand van de aanwezige nesten. Met name tijdens het broeden zijn beide soorten kwetsbaar en gevoelig voor verstoring. Bij een afstand van twee meter tot nesten die in gebruik zijn, kan niet voldoende gewaarborgd worden dat de soorten geen negatieve effecten zullen ondervinden van de werkzaamheden. Bij aanwezigheid van een in gebruik zijnde nest- en/of verblijfplaats van de huismus moet in de kwetsbare periode van deze soorten een verstoringvrije zone worden gehandhaafd van vijf meter. Dit houdt in dat geen werkzaamheden uitgevoerd of steigers geplaatst mogen worden binnen een straal van vijf meter van een nest- en/of verblijfplaats dat in gebruik is. Bij aanwezigheid van de huismus buiten de broedperiode kan tot een afstand van drie meter van de nest- en/of verblijfplaats gewerkt worden, mits werkzaamheden maximaal één werkdag duren en invliegopeningen vrij blijven.

Beoordeling staat van instandhouding

Door de jaarlijkse monitoring die sinds 2013 uitgevoerd wordt, is de staat van instandhouding, verspreiding en ontwikkeling van de SMP-soorten binnen het SMP-gebied bekend. Op basis van de uitgevoerde monitoring is aangetoond dat hiermee de staat van instandhouding is geborgd. In de SMP-aanvraag is opgenomen dat deze monitoring wordt voortgezet. Ook wordt al meerdere jaren gewerkt met de in het SMP opgenomen mitigerende en compenserende maatregelen. Opgedane ervaringen zijn verwerkt in het SMP.

De lokale staat van instandhouding van de SMP-soorten wordt zodoende geborgd door het nemen van voldoende mitigerende en compenserende maatregelen bij de geplande ingrepen, het borgen van voldoende leefgebied op de lange termijn en het bijhouden van een administratie van de genomen maatregelen. De aanwezige lokale populaties, potentiële leefgebieden, nieuw gerealiseerde leefgebieden en geplaatste voorzieningen worden reeds jaarlijks gemonitord.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de resultaten van de monitoring en de opgestelde maatregelen in het SMP, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. Het uitvoeren van de werkzaamheden conform voorgenoemd kader, leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de SMP-soorten. Het biedt juist de mogelijkheid om concrete ecologische plussen te realiseren vanuit de ambitie van het SMP om de staat van instandhouding van de betrokken soorten te verbeteren.

Samenhangende besluiten

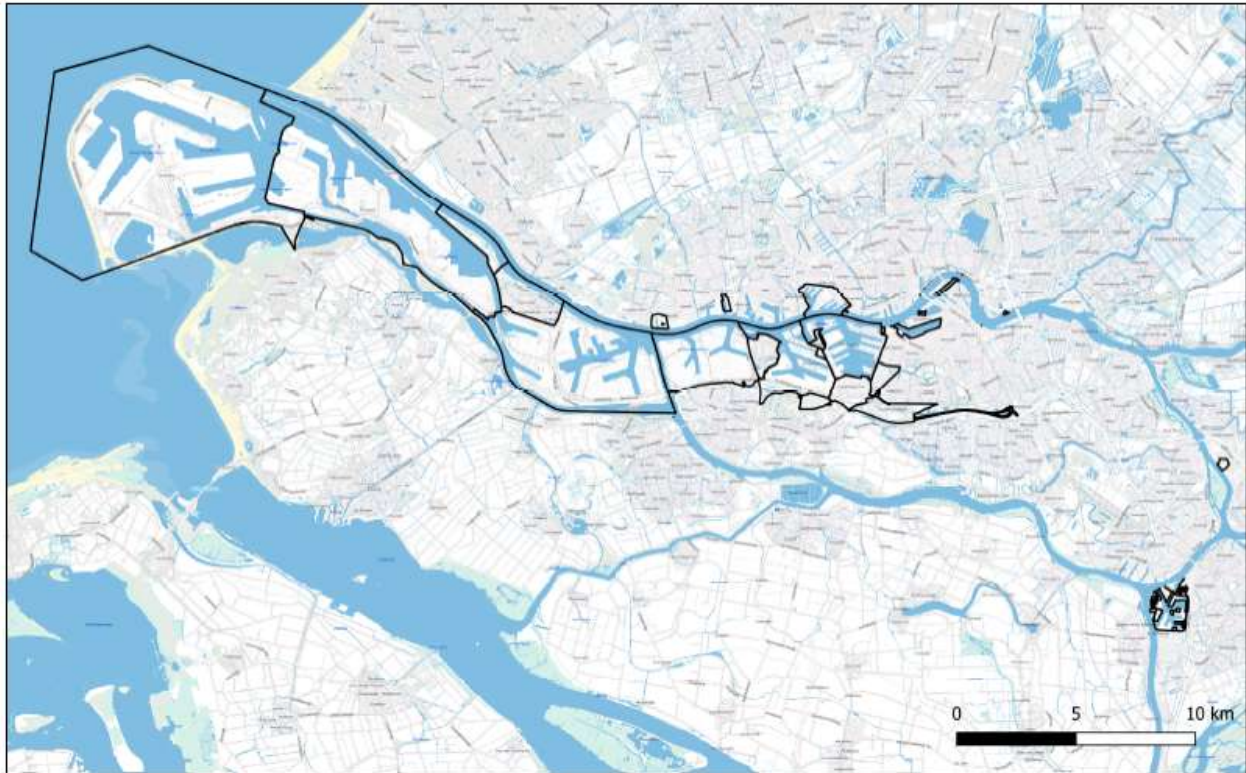
Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de SMP-soorten op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de voorgenomen projecten uit te kunnen voeren.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix I: Begrenzing SMP-gebied

Het is niet mogelijk om op een A4 een gedetailleerde kaart te geven vanwege de omvang van het gebied. Daarom kan de begrenzing online bekeken worden. Dit is mogelijk via [Erfpachtgrens Havenbedrijf Rotterdam 2023](#).

Appendix II: Beschrijvingen uitgevoerde soortgerichte onderzoeken

Onderzoek gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Alle objecten die zijn aangekaart voor potentiële massawinter- en/of kraam verblijfplaatsen zijn ten minste driemaal bezocht. De onderzoeken zijn met het Grote Gebieden Protocol als basis uitgevoerd. Daar waar de objecten moeilijk of niet bereikbaar waren is de methode van de Good Practice Guidelines van de Bat Conservation Trust (Collins, 2016) toegepast. Deze methode gaat als volgt: vleermuizen die de eenheid verlaten of naderen worden beschouwd bewoners van de betreffende eenheid. Wanneer binnen de eenheid potentieel geschikte structuren aanwezig zijn, worden deze gezamenlijk als bewoond aangemerkt. Het is vaak niet mogelijk om de exacte functie van het verblijf of het aantal vleermuizen betrouwbaar vast te stellen. Deze benadering is alleen toepasbaar wanneer de eenheid voldoende geïsoleerd is en het aantal mogelijke routes voor aanvliegen en afvliegen beperkt zijn en goed waarneembaar zijn voor ecologen. De locaties die geschikt zijn voor paarverblijfplaatsen zijn allemaal minimaal één keer bezocht gedurende de periode van eind augustus tot eind september.

Onderzoek huismus

Alle objecten die zijn aangekaart als potentiële locaties voor nestplaatsen van de huismus zijn bezocht gedurende de periode van april tot en met half juni. Tijdens de bezoeken is gekeken naar de aanwezigheid van de huismus, roep activiteit, lokkende mannetjes in de buurt van geschikte nestplaatsen, voedsel, roepende jongen, sporen van ontlasting en de aanwezigheid van uitgevlogen jongen in de buurt van geschikte nestlocaties. De meeste bezoeken zijn uitgevoerd gedurende de ochtend uren, elke locatie met potentie is minimaal drie keer bezocht.

Appendix III: Beschrijving monitoring

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Vanwege de grootte en de ontoegankelijkheid van delen van het plangebied is het niet mogelijk om de monitoring op de reguliere wijze uit te voeren. Met de reguliere wijze van monitoring voor SMP's wordt bedoeld, de VleerMUS methodiek (Epe *et al.* 2021²⁰). De monitoring bestaat uit twee delen, het vaststellen van de populatie trend en het in beeld brengen van gebiedsfuncties. Er wordt gebruikt gemaakt van de punt-transectmethode.

De punt-transectmethode wordt gezien als de meest geschikte aanpak voor het onderzoeksgebied. Hierbij wordt op vaste telpunten gedurende een bepaalde tijd stationair waargenomen. Deze methode is vooral nuttig bij moeilijk toegankelijk terrein of bij veiligheidsrisico's. Hierbij zijn meerdere voordelen gebaat; grotere trefkans voor vleermuissoorten door langere luistertijd, betere betrouwbaarheid en kwantificeerbaarheid omdat de waarnemingsduur per telpunt gelijk is en de mogelijkheid om lastig bereikbare locaties te onderzoeken, zoals bij bomenrijen of watergangen, wat een accurater beeld geeft van het landschapsgebruik door vleermuizen.

De monitoringmethodiek bestaat uit vier deelgebieden met elk twintig telpunten. Elk deelgebied wordt drie keer per seizoen bezocht: De eerste ronde vindt plaats gedurende de kraamperiode tussen mei en juni. De tweede en derde ronde vinden plaats tussen juli en september met minimaal twintig dagen tussen de bezoeken. Het doel van de laatste twee bezoeken is het vaststellen van de aanwezigheid van de ruige dwergvleermuis in de zomer- en paarperiode. Veldbezoeken starten 30 minuten na zonsondergang en duren 2,5–3 uur. Weersomstandigheden moeten geschikt zijn ($\geq 10^{\circ}\text{C}$, geen regen, geen harde wind >4 Bft), conform het Vleermuisprotocol.

Detectie vindt plaats met Batloggers (M en M2) volgens standaardinstellingen. Per telpunt wordt 5 minuten opgenomen, waarbij veldomstandigheden worden genoteerd. Determinatie van geluiden vindt handmatig plaats met Batexplorer (v2.3.2.0) op basis van referenties; automatische identificatie wordt nauwelijks gebruikt vanwege een lage betrouwbaarheid. Telpunten zijn niet willekeurig, maar strategisch geplaatst op basis van gebiedskenmerken, trefkans, representativiteit, bereikbaarheid en veiligheid. Er is een onderverdeling in twee biotopen: groen en urbaan. Onder groen wordt verstaan: parken, ecologische zones, bosvakken en groene bermen en onder urbaan wordt verstaan: gebieden met verharde ondergrond, veel kunstlicht en infrastructuur.

Van de 81 telpunten zijn er 15 groen (18,5%) en 66 urbaan.

De Potentiekaart Gebouwbewonende Soorten (hierna: PGS) bevat 24 objecten met potentie voor essentiële verblijfsfuncties van de gewone dwergvleermuis (kraamkolonie en (massa)winterverblijfplaats). Deze objecten staan op de A-lijst en worden elke drie jaar onderzocht middels minimaal drie gerichte bezoeken in de geschikte periode. Dit aantal bezoeken is voldoende om een betrouwbaar beeld te krijgen. De lijst kan worden uitgebreid met nieuwe objecten, zoals vleermuistorens of nieuwbouw, op basis van updates van de PGS. Als monitoring uitwijst dat een object daadwerkelijk een kraamkolonie of (massa)winterverblijfplaats bevat, volgen extra veldbezoeken om soortensamenstelling, aantallen, invloedssfeer en gebiedsgebruik vast te stellen. Deze aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd volgens het meest recente Vleermuisprotocol.

Huismus

De monitoring van de Huismus volgt de BMP-methodiek van Sovon en sluit aan bij de Havenscan. Inventarisatie vindt plaats op locaties waar de soort verwacht wordt, in 2-3 rondes tussen maart en juni. Bekende nestclusters worden jaarlijks minimaal twee keer bezocht (april en mei/begin juni), eventueel een derde keer later in juni. Bezoeken vinden plaats bij gunstig weer en richten zich op het vaststellen van de aanwezigheid, territoria en broedparen. Veranderingen zoals het verdwijnen van clusters worden direct gemeld aan het Havenbedrijf, met onderzoek naar oorzaken en indien mogelijk herstelmaatregelen.

²⁰ Epe, M., E.A. Janssen & M. Schillemans. Praktische Handleiding uitvoering vleerMUS. Notitie N2021030. Zoogdiervereniging, Nijmegen. ODH1299966

Per cluster wordt een profiel van de functionele leefomgeving opgesteld en welke elke drie jaar wordt geactualiseerd. Hierbij wordt gekeken naar dekking, voedselbronnen, connectiviteit en bedreigingen. Nieuwe voorzieningen zoals nestkasten en beplanting worden meegenomen in de monitoring. Daarnaast vindt een extra winterrotonde plaats (november–maart) om overwinteringsmogelijkheden zoals slaapplekken en foerageerplekken in beeld te brengen.

Toekomstperspectief

Het toekomstperspectief richt zich op het beoordelen van de levensvatbaarheid van soorten op lange termijn en het identificeren van bedreigingen. Hiervoor wordt een soort-functie-analyse uitgevoerd, waarbij ontwikkelingen in het havengebied (positief en negatief) worden meegenomen. Ook wordt gekeken naar het functioneel leefgebied: zijn essentiële functies zoals foerageergebieden, verblijfplaatsen en verbindingen voldoende geborgd? Deze analyse loopt parallel aan populatiemonitoring.

Monitoringscyclus

De monitoringscyclus beslaat drie jaar. Het eerste jaar fungeert als pilot om methodieken goed toe te passen en vormt de basis voor verdere uitwerking. Na elke cyclus volgt een analyse van populaties in het hele havengebied om trends ten opzichte van referentiewaarden vast te stellen.